

БЮЛЕТЕНЬ

Українського Визвольного Руху

Bulletin of the Ukrainian Liberation Movement

Bulletin der Ukrainischen Befreiungsbewegung

Березень 1953 р.

Періодичне видання

Ч. 12

Кінець Сталіна

5 березня о 21 годині 50 хвилин помер розбитий паралічем кривавий кат народів ССРС Йосиф Джугашвілі— Сталін. Смерть очистила землю від найогиднішої й найзлочиннішої людини, яку будьколи знав світ. Патологічне честолюбство, жорстокість, підступність і повна безпринциповість знайшли в цій звірачій натурі своє завершення. Зійшов з політичної сцени, за виразом сталінського вчителя — Леніна, „здібний негідник, позбавлений елементарної людяности, самих звичайних людських чеснот”. Дивно тільки, чому це Ленін поставив негідника до влади. Особа Сталіна являє собою дуже рідкий приклад, як людина, не відзначена жодними талантами, тільки завдяки властивостям своєї темної душі — інтриганству, хитрощам, нахабству, всепожираючому стремлінню до влади, зради влади, спромоглася забезпечити собі безроздільну державну владу у величезній країні і прикувати до себе увагу цілого світу. Очевидно існує якийсь історичний закон, за яким в певну добу занепаду моралі, коли йде шалена й нічим неприхована боротьба за людські блага, за владу, — до державного керма пробираються політичні кондотьери, ніби символізуючи трагічну гармонійність поміж владою і підвладними. Фахівці по „русскому вопросу” з західних та американських кіл можуть і надалі висвітлювати Сталіна, як „доброго Джо”, як „велику людину”, або видатного борця за „мир”, або „хороброго спільника” з доби другої світової війни, ми ж, емігранти з ССРС, досконально знаємо й доброту цього Джо та його нахил до миру, й ціну йому, як спільникові Заходу і США, і не потребуємо в цих питаннях високоосвідчених дорадників.

Ми знаємо, що за людською моралю про мертвих належить говорити або добре, або

нічого. Але ми не можемо дозволити собі про вбивцю мільйонів наших братів і сестер не говорити мовою прокляття. Ми не маємо морального права висловлювати співчуття з приводу смерти злочинця й опускати прапори на знак жалоби. Ми висловлюємо тільки жаль, що кремлівській бестії пощастило вмерти природньою смертю і не стати перед судом скривавленого і пограбованого ним народу. Зовнішній світ в деякій частині досить незрозуміло для нас реагував на вістку про смерть Сталіна. Ми розуміємо офіційну процедуру в таких випадках, але зовсім не розуміємо, чому французькі військові сили опустили на два дні свої прапори на знак трауру з приводу смерти людини, яка в 1941 році в час окупації Парижу гітлерівськими дивізіями наказала вивісити прапори над урядовими будинками в Москві. Пан Ерїо оголосив Сталіна військовим генієм (!) Що може бути найобразливішим для народів ССРС? Особливо безглуздим було опущення прапорів у французьких військових частинах в Індокитаї, які б'ються з комуністами зброєю, що пересилав їм Сталін. А чого варто надання імені Сталіна площі у Версалі проти Сенсірської військової академії?!

Ні Вашингтон, ні Лондон прапорів не опустили.

Досить влучно відзначили смерть Сталіна часописи Зах. Берліну. Продавці часописів кричали: „Сталін почув просьбу народу і вмер”. Інші вигукували: „Диктатор мертвий!”

Правдиво і чесно висловили свої офіційні почуття през. Айзенгауер та Тіто. Останній назвав всілякі вислови співчуття незрозумілою комедією і підкреслив, що смерть мільйонкратного вбивці не потребує жодних ознак жалоби.

Смерть Сталіна викликала незчисленні коментарі в цілому світі, як в чужинецьких, а так і в емігрантських колах. Лейтмотив більшості цих коментарів, — після смерти диктатора можливі всілякі події. Як кажуть: буде дощик або ні. Для нас підсоветських втікачів нецікаво аналізувати висловлювання політиків і публіцистів, знайомих з „руським вопросом” по Де-Кюстену або Ерію (особливо з його подорожі по ССРСР, де йому показували колгоспні столи для їжі з серветками й вином, і де колгоспники в післяобідову пору робочого дня розважалися танками). Ми знаємо советський побут і можемо тверезо урахувати новий етап в житті на батьківщині, що постане після смерти Сталіна, окреслити його істотні властивості й відповідно перебудувати й достосувати до них нашу визвольну боротьбу з комунізмом.

Сталін помер, але сталінський режим живий. Сталін лежить мертвий зі своїм вчителем у мавзолеї, але тут же за кремлівською стіною в його покоях гарячково працює зграя сталінських послідовників, аби злодійська зброя, що направлена в серце народу та яка випала з рук тирана, знову опинилася би в надійних руках. Смерть Сталіна (яких би не вживали заходів Маленкови та Берію) вливає в серця підсоветських людей нові сили, нові надії й рішучість знищити кінець-кінцем сталінський режим і викинути його геть на історичний смітник. Ось ця нова психологія підсоветської людини, що є першою ознакою нового етапу, і з цього ми мусимо виходити в нашій роботі.

Ситуацію, що утворена зі смертю Сталіна, можемо охарактеризувати, як мовчазний двобій поміж розгубленою владою сталінських льокаїв і вичікуючим народом. Ніколи не можна припустити, аби купка 14 другорядних комуністичних боягузів, озброєних лише нахабством та, захопивши цілком незаконно владу, могла утримати її довгий час і оволодіти спадщиною Сталіна. Колективно вдержувати диктатуру над народом важко, бо „пауки в шклянці”, безперечно, почнуть поїдати один одного, а випестувати нового диктатора хоч би в особі Маленкова — річ тяжка й довга. Кінець Сталіна — це початок кінця советської влади. В це твердо треба вірити і... діяти, пам'ятаючи, що й влада Маленкова і Ко сама по собі не впаде. Ця влада вже кричала про „паніку та розброд” серед населення, вона знає, що ґрунт горить під її ногами, й непотрібно давати їй опам'ятатись, а тримати в напруженні. В цьому полягає завдання як за Залізною заслоною, так і на еміґрації.

Як опанувала владу купка сталінських опричників? Та покvapливість, з якою було оголошено про ґрунтовні зміни в керівних

органах влади, як в партійних, так і державних, безперечно стверджує думку, що це все вже було обговорено й схвалено з першого дня хвороби червоного диктатора і чекали лише його смерті, аби негайно обсяг цих змін перевести в життя. Бо не можна припустити, що в атмосфері великої стурбованості та розгубленості, які спричинила смерть Сталіна, такі важливі питання було вирішено протягом декількох годин. Комунікат „Правди” говорить про те, що всі ці рішення було прийнято на спільному засіданні Центрального Комітету Комуністичної Партії, Ради Міністрів та Президії Найвищої Ради Союзу Советських Республік. Але до цього треба поставитися дуже критично. Як могло статися, що вже через п'ять годин після смерті Сталіна могли зібратися в Москві всі члени згаданих вище організацій. Не треба забувати, що лише один Центральний Комітет Партії складається з 235 осіб, які, звичайно, мешкають в різних віддалених місцях Советського Союзу і ось раптом, за п'ять годин, вони встигли зібратися в Москві. А чи не треба пов'язати ці покvapливі зміни з тими розбіжностями серед верхівки партії, які, як про це свідчать досить вперті чутки, виявилися вже під час 19-го з'їзду партії. Мабуть вузьке коло сталінських преторіанців з Маленковим на чолі було дуже невпевнене в тому, що звичайним, нормальним шляхом їм пощастить перебрати до своїх рук і втримати сталінську спадщину. І ось, прикриваючись нібито спільним рішенням Центрального Комітету Партії, Ради Міністрів та Президії Найвищої Ради Союзу, вони оголошують реорганізацію вищих органів партійного та державного апарату, розподіляють поміж собою керівні посади та опановують найважливіші ключеві позиції. За цією ухвалою Маленков стає головою Ради Міністрів і головою Президії партії. Берія перебирає до своїх рук таємну і внутрішню поліцію, Булганін — Червону Армію, тобто, опановують найголовніші точки тоталітарного режиму: партійне керівництво, армію і поліцію. Головою Найвищої Ради Союзу призначено Ворошилова, а Шверника усунено. Ці зміни більш подібні до перевороту, бо порушена основа конституції й рішення партії, а зокрема 19. з'їзду. Не встигли ще висохнути чорнила на постановвах з'їзду, як ці постанови цинічно і грубо було порушено! Так, за рішенням 19. з'їзду утворена президія в складі 25 осіб та секретаріат з 7 осіб. Замість цих двох органів постала президія в складі лише 10 осіб, секретаріат з 4 осіб. Ясно, що таку реорганізацію переведено з метою максимальної централізації влади в руках найпевніших сталінських слуг, які зв'язані спільними злочинами і яким легше буде боротися з можливою опозицією. З

цієї „десятки” — п'ятьом особам належить головна влада в країні: це Маленкову, Берію, Молотову, Кагановичу, Булганіну. З цього ж погляду концентрації влади разюче скорочено кількість міністерств та кількість міністрів. Так Сабурову тепер підпорядковано аж чотири раніш окремих міністерств, Малишову — теж чотири, Первухіну — три, і т. д. Ясно, що в цьому виходили не з корисних цілей для народу, не з господарської доцільности, а з зменшення кількості впливових комуністів біля керма державного та партійного корабля. Звертає на себе увагу те, що бувшого раніш в опалі маршала Жукова піднесли до становища першого заступника військового міністра. Треба сподіватися, що таким заходом переслідувалася мета наблизити знаного і популярного в армії маршала і військовиків.

Військовики дуже добре пам'ятають криваву розправу Червоної Армії в 1936—38 роках, якою керували Маленков та Єжов. Маршал Рокосовський мабуть не забув про вибиті йому зуби в НКВД в часи ежовщини. Призначаючи Жукова на цю високу посаду, мабуть була ще одна мета, а саме: мати під своїм пильним наглядом людину, яка в армії користується великим впливом і може очолити акцію спротиву сталінським спадкоємцям.

Оголосивши всі ці великі зміни в структурі державного і партійного апарату та в складі керівних осіб, узурпатори скликають на 14-го березня сесію Найвищої Ради для затвердження вже переведених змін. Це затвердження підсилить недвозначну промову Берія в день похорону Сталіна. Говорячи про велике задоволення советського народу з приводу призначення Маленкова на голову уряду та про відданість народу Маленкову (бачите, вже довідався і про задоволення і про відданість?) Берія в той же час не забув додати, що таємна та інша поліція знаходиться в повному розпорядженні Маленкова. До речі згадати і промову Молотова в цей же самий день. В той час, коли Берія вже почав курити фіміам Маленкову та натякувати про таємну поліцію, Молотов навпаки — жодного разу не згадав імені Маленкова. Він говорив лише про свою колишню співпрацю зі Сталіним. Сенс промови Молотова дуже показовий. Не треба забувати, що він та Каганович належать до т. зв. старої ленінської гвардії й вони мабуть не дуже охоче здадуть свої позиції Маленкову.

Що може затримати та ускладнити успішну боротьбу з сталінськими спадкоємцями? Те, що завжди спричинялося до поразки антикомуністів та успіху комуністів, а саме:

настановлення Зах. Держав і США. Советська влада вже кілька разів висіла на волосинці і кожний раз Захід допомагав їй. Іти за прикладами недалеко: традиційна позиція дружности до СССР Англії, Франції, культ СССР в США в часи Рузвельта і одночасно Ліенц, Плятлінг і Дахау.

Зрештою в ці останні дні „Асопресс” з Вашингтону сповістила щось дивне; а саме: 1) Американський Сенат виніс рішення, що дальший розгляд резолюції про засудження кремлівських можновладців за поневолення народів СССР відсувається на неозначний час. 2) Деневтралізація Формози, блокада червоного Китаю, інтенсифікаційна війна в Кореї залишилася на слов'х і на папері і навколо цих питань, за висловом одного часопису, раптом зробилося дуже тихо і американський динамізм нагло втихомирився. Також анулювання Ялти і Потсдаму покищо визнаю неактуальним. Зробилося враження, що США повернулися до старої політики полагодження з Москвою, і ініціатива, що її тримав Айзенгауер, перейшла знов до Москви. Що торкається Англії й Франції, то вони „завжди готові миритися з Москвою”. Франція, засліплена ворожнечою до Німеччини, втішає себе навіть надією, що миролюбство Маленкова може дати можливість і не формувати німецьких дивізій для оборони Зах. Європи від Советів. Що це? Нерозважність чи щось гірше?

Усяке шукання примирення з комунізмом є фатальна помилка. Ерію, Бевани, Вольтери Ліпмани риють могилу своїм народам, закликаючи їх до співпраці і мирного співжиття з комунізмом. Час вже зрозуміти, що комунізм мусить бути завжди в агресії, бо статичний його стан є неможливий для того, аби він не впав. Тільки активн і безкомпромісова боротьба з ним є найвірніший, найкоротший шлях для уникнення всесвітньої катастрофи і врятування вільних держав.

Нам, емігрантам, належить весь час роз'яснювати зовнішньому світові про згубну політику компромісів з СССР. І в світлі ситуації, що створена, не покладати всі свої надії на чужоземні сили та в них шукати порятунку. Народи СССР мусять самі завоювати перемогу над комунізмом, а ми — допомогти. Як б не розгорнулися події в близькому часі, як б тертя не виникли поміж „давуками в шклянці”, ми ще раз підкреслюємо, що смерть душогуба Сталіна безперечно наблизила час звільнення народів СССР. Не маленкови, не берії скажуть своє останнє слово, що й як треба робити після смерти червоного тирана, а це слово скаже нарід.

Советська ухвала про амністію

У суботу 28 березня ц. р. московські радіостанції переслали Ухвалу Президіуму Верховного Совету ССРСР про амністію. Крім вступної частини, в ній містяться такі статті:

1. Звільнити з місць ув'язнення і від інших заходів покарання, що не пов'язані з позбавленням волі, осіб, засуджених на термін до п'ятих років включно.

2. Звільнити з місць ув'язнення, незалежно від терміну покарання, за службові та господарські злочини, а також за військові злочини, передбачені статтями 193—4 пункт «А», 193—7, 193—8, 193—9, 193—10, 193—14, 193—15, 193—16 і 193—17 пункт «А» кримінального кодексу РСФСР і відповідними статтями кримінальних кодексів інших союзних республік.

3. Звільнити з місць ув'язнення, незалежно від терміну покарання, засуджених: жінок, що мають дітей віком до 10 років, та вагітних жінок, неповнолітніх віком до 18 років; чоловіків старше 55 років і жінок старше 50 років, а також засуджених, що страждають на тяжкі невиліковні недуги.

4. Скоротити наполовину термін покарання засудженим на позбавлення свободи на термін не вище 5 років.

5. Припинити судочинством усі слідчі справи, не розглянені судами, про вчинені до опублікування цієї Ухвали злочини:

а) за які в законі передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на термін не вище 5 років, та інші заходи покарання, не зв'язані з утриманням у місцях ув'язнення;

б) службові, господарські та військові злочини, перераховані в статті 2 цієї ухвали;

в) вчинені особами, вказаними в статті 3 цієї Ухвали.

В інших справах про злочини, вчинені до опублікування цієї Ухвали, за які в законі передбачено позбавлення волі на термін не вище 5 років, суд, якщо визнає за потрібне вибрати захід покарання в вигляді позбавлення волі не вище 5 років, звільнює підсудного від карі, якщо ж суд визнає за потрібне вибрати захід покарання у вигляді позбавлення волі на термін вище 5 років, — скорочує термін покарання наполовину.

6. Зняти судимість і поразку у виборчих правах громадян, раніше суджених та відбулих покарання або дотерміново звільнених від покарання на основі цієї Ухвали.

7. Не застосовувати амністії до осіб, засуджених на термін більш 5 років за контрреволюційні злочини, великі крадіжки соціалістичної власності, бандітизм та зумисне вбивство.

8. Визнати за потрібне передивитися кримінальне законодавство ССРСР та союзних республік, маючи на увазі замінити кримінальну відповідальність за деякі службові, господарські, побутові та інші менш небезпечні злочини заходами адміністративного та дисциплінарного порядку, а також пом'якшити кримінальну відповідальність за окремі злочини.

Доручити Міністерству Юстиції ССРСР за одномісячний термін опрацювати відповідні пропозиції та внести їх на розгляд Ради Міністрів Союзу ССР для подання в Президіум Верховного Совету ССРСР.

Приїзд адмірала Леслі Стівенса до Європи

В березні м-ці м. Мюнхен відвідав голова «Американського Комітету боротьби за звільнення народів Росії» адмірал Леслі Стівенс. Адмірал знайомився з еміграційними середовищами різних національних груп, роботою радіо-станції «Освобождение»,

Інститутом вирччення ССРСР. Було влаштовано прийняття адміралом представників політичних емігрантських організацій. Адмірал уважно цікавився політичним життям еміграції в напрямку тієї підтримки й допомоги, яку може подати Американський Комітет.

Найбільший злочин Кремля

20 років минуло від великого злочину, заподіяного комуністичною партією і советським урядом — масового винищування голодом українського населення.

17 січня 1935 року один з борзих комуністичних діячів, тодішній секретар ЦК КП(б)У Станіслав Косіор, за національністю поляк, на XIII з'їзді советів УРСР так висловив досягнення комуністичної деспотії та советського уряду на Україні: «Оцінюючи велику працю, проведену в 1933—34 році з українськими націоналістичними та іншими контрреволюційними елементами, що працю ми не припиняємо і тепер і вестимемо й надалі, — били ми націоналістів міцно і попадали, як кажуть, в ціль».

Про це слід сказати іншими словами, що комуністична партія Советського Союзу та її вислужник Косіор відверто, не приховуючись, визнав, що голод на Україні в 1933 році, був тактичною зброєю, якою комуністична зброя і советський уряд розправилися з українцями за те, що вони були українцями. Під націоналістами, новітні опричники розуміли мільйони жінок, дітей, робітників і селян.

Стає зрозумілим, чому відверто на XIII з'їзді Косіор, підсумовуючи боротьбу компартії, не приховав страшного злочину супроти української нації в той час, як офіційна преса жодним словом не натякнула на катастрофу, що винищила мільйони.

Процес шаленого винищування набрав характеру небувалого народовбивства, розміру якого не знала історія людства. Такого злочину не в силі були приховати від робітничих мас Донбасу, великих індустріальних міст України та інших республік Советського Союзу.

Це вже психологічно вплинуло на українських комуністів, що якраз тоді оформили себе в націонал-комунізм, будучи невдоволеними своїми господарями із всесоюзного ЦК партії.

Але вони, залишаючись з вірою в прогресивність марксизму, по-чекістськи пильно виконували братовбивчу акцію всередині власного народу. Ім'я цим людям: скрипників, хвильові, чубарі, любченки, затонські, петровські, а в цілому — укапісти. Чорна смерть мільйонів в Україні від голоду та заслання в концтабори на далеку Північ найкращих українських селян-господарів примусила їх пильніше приглянутись до своїх злочинів, які до останньої хвилини толерували. Хоча це не перешкоджає й тепер деяким українським «революційним» утрупованям на еміграції робити з них провідників і мучеників українського народу.

Це суто комуністичні впливи, з якими потрібно рішуче вести боротьбу. Факт, що ці братовбивники, розпиначі рідного народу потім самі кінчали самогубством, застрілювалися, будучи затідозрілими в нетояльності до комуністичного уряду в намаганні здійснити гасло хвильовизму: «Геть від задрипанки Москви!»

Цими діями їх історія не виправдала і не зробить мучениками за ідею соціального і національного визволення українського народу.

Вони вмерли як комуністи і вірні слуги згубної, шкідливої ідеології, що так безмірно дорого коштує Україні. Нарід їх прокляв і завтра винесе вирок їхнім поплентачам, як на еміграції, так і в краях. Загибель мільйонів чоловіків, жінок, юнаків, немовлят зворушила широкі прошарки селянства, робітників, інтелігенції, командирів і бійців армії, показала справжнє обличчя побудови соціалізму в одній країні а саме: мільйони людських кісток.

Цим самим комуністична партія і советський уряд здемаскували себе в очах мас і остаточно втратили вплив в робітничо-селянському середовищі. Комунізм викликав повне зневір'я як ідея. Всі побачили, що ця ідея тільки маскування, для заховання якого була поставлена на службу облудлива комуністична пропаганда.

Ілюстрацією до події зими 1932—33 року голоду і психології населення може послужити будівництво одного заводу-гіганта на Україні, про яке, як учасник, мені хочеться розповісти. Звичайна річ, що в будівництві заводу використовувалася праця в'язнів. Мова йде про Південно-трубний гігант ім. Горького між станцією Нікополь та полустанком Сірко на терені сіл Лапинка—Сулицьке.

Перед вами поля, від яких чути подих історії козацької України, безмежні запорізькі плавні, що принули з золотому морі хлібів і злилися з голу бою далечинню Дніпра. І ось тут зібрано нащадків запорізьких козаків, пригнаних із тюрем Чернігівської, Полтавської, Київської, з Кубані та цілої України, куркулі та підкуркульники й всі, хто натрапив на пильне око советської влади та засуджені спецтрийками на різні терміни рабської праці. Похмури, в лахміттях, з ненавистю в очах риють вони «фундамент» для соціалізму. Десятки виселків побудували, самі залишаючись в землянках з вартою НКВД. Тільки ви, вітри запорізькі, теплі, волоти з півдня розповісте, як новітні раби десятками тисяч умирали на будові імені Горького. Блакить неба застигала димчате марево, тільки в вишині, розправивши крила, плавав степовий орел, клуб-

ками тралася криклива галлич. З почорнілих, вимираючих сіл на всі боки кидалися з жахом жінки і діти, все тягнулося до будови, аби дістати 200 грамів хліба й супу з сої. Ось мати віддає зароблений хліб дітям, а сама вмирає. А там біля нив пшениці молсдий, пухлий від голоду рештками сил висмоктує незрілу в колосках пшеницю. Об'їжчик «соціалістичних» полів в відданості до советської влади добиває його носачами чобіт. Місто Нікополь стає нерезимним, тоб-то без паспорта й довідки, всіх хто потрапив до міста, посилають на земляні роботи. Скільки випадків бачив я, як пухлі нелюди, химери, яких вже покинули сили, степове вороння кліювало, а накліювавшись трупту, з криком летіло далеко на степову мотилу, де маячили рештки зруйнованого козацького монастиря. Лемка на тані мастиря змостила, галлич зграєю сідає на рештки стін, від яких вони здаються ще чорнішими. Прире-

чені вмирали в землянках від голоду й тяжкої праці, їх не хоронили, а поспіхом тракторами заваливали в землянках, а добре зрівнявши землю, садили алеї з італійського клену та білу акацію. А коли вирости будови, цехи, залізниця, червоні городки, з тих, що будували, вже нікого живих не залишилося.

На врочисте відкриття гіганта приїхав знаний інженер «людських душ» М. Горкий. Його зустрічали партійні професійні організації і школа Ф.З.У. Цей соціалістичний реаліст, прослізившись, сказав: «Чому вчить «Гігант»? Мені здається, що він вчить ось чому, — що робочий клас дійсно гігант, молодий гігант, висунутий історією для рішення «невиданих» завдань». Ми додамо: так, висунутий історією перш за все для того, аби раз назавжди викинути з життя й такі будівлі й таких будівничих.

І. Д.

Терор українських шовіністів

Українські шовіністи знають, що домогтися їм на ідеологічному фронті перемоги — це справа безнадійна. Перешкодити утворенню антибільшовицького фронту народів Росії вони теж безсилі. Все більше та більше вони втрачають свої впливи в колах української еміграції. Аби підсилити свої впливи, шовіністична мафія знову використовує для своїх улюблених і ганебних способів політичної боротьби — метод фізичного терору.

Черговою жертвою бандитизму українських терористів на цей раз став новіший емігрант з Советського Союзу; українець С. Пророк.

Не поділяючи поглядів українських шовіністів, він став симпатиком УВР, читав і розповсюджував «Бюлетень УВР». Така активність не сподобалася вихованцям Гестапо і 8 лютого ц. р. чотири українці-галличани вдерлися до мешкання п. Пророка в таборі Ганновер-Бухгольц і, закладаючи йому діяльність на користь «Бюлетеню УВР», почали бити п. Пророка і його дружину. Пана Пророка було тяжко поранено кастетом в голову та обличчя, після чого його відправлено до шпиталю. Дружині п. Проро-

ка нанесено теж різкі пошкодження в варварський спосіб—вирвано з голови волосся. Поліція м. Ганноверу переводить в цій справі слідство.

Українська громадськість повинна гостро засудити дикунів, які політичну діяльність уявляють собі у вигляді бандитських акцій і цим тяжко компромітують українську еміграцію та шкодять загальній визвольній справі. Але обмежуватися лише моральним засудженням бандитів це не є досить. Треба вжити всіх заходів, аби судова влада дала як слід зрозуміти професійним вбивцям, що демократична Німеччина це не є Карпатські джунгли, і що дике свавілля і порушення ладу суворо карається законами країн. Факт існування в Німеччині української терористичної організації мусить бути викритий і поліція не може надалі приховувати подібне явище. Процес Д. Гулая ясно довів це, а тепер новий напад підкреслив, що річ йде не про окремий ексцес, а про систему. Де ж поліційна влада, яка не бачить, що життя втікачів поставлено під загрозу. Розперезаних політичних бандитів за траги!

В. Новак

З МІЖНАРОДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

*
В м. Корме в Угорщині 80 солдатів угорської армії зібралися в ресторатії, аби на радощах відзначити смерть Сталіна. На наказ припинити забаву вони не звернули увагу і довелося викликати панцерний відділ, який оточив будинок і нарешті вдалося їх заарештувати.

*
В Страсбурзі представники шістьох держав, що приєдналися до плану Шумана, ухвалили проект утворення парламенту з'єднаних штатів Європи. Вся преса відмічає цей акт, як подію великого значення, що знаменує собою нову епоху в житті народів Європи.

Комуністична індустріалізація ССРСР

Досить розповсюдженим є погляд на розвиток подій у Советському Союзі, про який можна було б сказати такими словами.

Дійсно, ця система тримається лише завдяки терору, дійсно вона (система) призвела до загального жебрацького стану існування всього народу, дійсно, вона викликала кризу культурного життя і т. і. Тим часом за цього уряду й системи створено та побудовано велетенську індустрію, що перетворила нашу відсталу з економічного боку країну на передову індустріальну державу.

Чи воно є дійсно так?

Прихильники цього погляду, звичайно, перебувають в повній гармонії з комуністично-советською пропагандою. Вони охоче подають дані про кількість відомих советських будівель-велетнів як то: Дніпрогес, ХТЗ, СТЗ, ЧТЗ, новий металургійний завод у Кузнецьку, Магнітогорську, Кривому Розі та Маріуполі, заводи важкого машинобудівництва в Краматорську, Свердловську чи паротягобудівельний завод у Луганську тощо. До цього всього прилучають вислови «великого та мудрого», нині вже спочилого Сталіна, що ось, мовляв, у Росії до революції не було ані авто, радіо та авіовиробництва, а нині в ССРСР все є в великій кількості.

Докладне аналізування цих тверджень комуністичної пропаганди з усіма іншими прихвоснями на Заході не завжди дає потрібні результати в тім напрямку, щоб що кричущу несправедливість спростувати. Ці твердження наша молодь по той бік залізної заслони приймає на віру, а дійсного стану речей до ревілюції вона абсолютно не знає. Тому агітпропам ніколи щастить створити підвалини до настроїв советського патріотизму, особливо серед вояків в армії.

В подальшому ми на кількох прикладах з'ясуємо, наскільки ця пропаганда та погляд на «досягнення індустріалізації» є поважні та обгрунтовані.

Як перший приклад розглянемо обсяг механізації с/господарства. Киньмо оком на те, як совети постачали потрібними машинами с/господарство. Найліпшим показником механізації є кількість тяглової сили, цебто: коней та механічних двитунів — тракторів. На нараді в свій час Сталін промовляв: «Пересісти зі збіднілого мужицького коня на коня великої машинової індустрії — ось яку мету переслідувала партія, опрацьовуючи п'ятирічний план та домагаючись його здійснення». («Труд» ч. 5 від 7. 1. 1953 р.)

Поглянемо, як те «пересаджування» було зреалізовано.

Таблиця ч. 1

Кількість коней за офіційними советськими даними

Рік	1913	1916	1924	1928	1933	1938	1945	1950
Кількість коней (в мільйонах)	35,8	35,8	24,0	35,0	16,6	16,9	10,3	15,0

Ця таблиця досить промовиста: 1. За час першої світової війни кількість коней не зменшилась навіть при мобілізації коней для військових потреб, що складало 2 мільйони; 2. Революція, громадянська війна, а головне заходи періоду «воєнного комунізму» викликали катастрофальне зменшення коней, а так само повний занепад продукційности с/господарства; совети змушені переходити до НЕП'у; 3. НЕП в якійсь мірі дозволила на приватну ініціативу, і країна відчула швидко відродження с/господарства та зріст коней до передреволюційного рівня. 4. Розпочата колективізація призвела до

ще більшої катастрофи, ніж громадянська війна та «воєнний комунізм»; так звана доба мирного соціалістичного будівництва не змогла дати росту коней. 5. друга світова війна ще більше загострила проблему тягової сили в колгоспному господарстві. Комуністи, замовчуючи цей факт, галасують про великопотужні трактори, що не лише заступили, мовляв, кінську силу, а й спроможні дати більше в с/ господарстві.

Для переконливості розглянемо нижченаведену таблицю.

Таблиця ч. 2

Кількість вироблених тракторів за офіційними советськими даними.

Рік	1930	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1945	1950
Кількість тракторів (в тисячах)	—	210	276	360	422	454	483	483	568

З'ясуємо цю таблицю. Цифрові дані до 1938 року є офіційні, для 1945 потужність передвійськова, але не враховані втрати за військовий період 2-ої світової війни, а для 1950 року прийнята кількість за планом виробництва тракторів для с/господарства — 325 тисяч штук у післявійськову п'ятирічку; решту від передвійськового часу прийнято в 50%, другі 50% мусять компенсувати втрати та поточну амортизацію тому, що в 1950 р. трактори передвійськової продукції мусять мати щонайменше 10 років віку, що є дуже довгий час для такої машини; тим то фактично можна твердити, що в 1950 році кількість

тракторів становить меншу потужність, ніж це подано в таблиці.

Советські статистики дають кількість тракторів в умовних одиницях потужности, а саме: трактор вимірюється в 15 кінських силах. Отже, перемноживши кількість тракторів на 15 — матимемо потужність усього тракторного парку в механічних кінських силах. Беручи до уваги, що пересічно селянський кінь дорівнює 0,7 механічної кінської сили, якщо збільшимо цю потужність ще в півтора рази, то матимемо кількість коней, які зможуть заступити увесь тракторний парк, а додавши до кількості ще решту коней, одержуємо загальну тяглову силу с/господарства.

Таблиця ч. 3

Р і к	1913	1916	1922/25	1928	1933	1938	1945	1950
Кількість умовних К. С. у тракторах	—	—	—	—	4,62	10,62	10,62	12,50
Сума коней + К. С. в тракторах	35,8	35,8	24,0	35,0	21,20	28,10	20,9	27,5

В цій таблиці ми бачимо досить дивні речі:

1. Загальна потужність усієї тягової сили, враховуючи так коней, як і трактори, у «високомеханізованому с/господарстві ССРСР» батато нижча, ніж у відсталому дрібному господарстві 35 років тому!!!
2. Вся велетенська советська промисловість не спромоглася дати навіть потрібну кількість тракторів для компенсації тих втрат коней, що їх мала країна в період колективізації!

Беручи під увагу ці два висновки з вищенаведе-

ної аналізи, ми зрозуміємо, чому що-весни в ССРСР розпочинається гістерія щодо стану с/господарства, як то: за терміни в сівбі та оранки, невиконання планів, поверхранній посів, нічна оранка і т. і., і т. і. Тому й бачимо, що з коня ось злізли, та ще й з обох, а механічного зробити не впоралися.

Аби доповнити цю картину стану забезпечення с/господарства машинами взагалі, крім тракторів, погляньмо, як то виглядало воно за «проклятих царських часів».

Таблиця ч. 4

Р і к	1889	1899	1909	1910	1911	1912	1913
Було с/г машин (в тис. крб.)	7,184	27,909	78,276	86,075	108,187	116,173	109,186

Зріст продукції с/г машин за 24 роки більш ніж у 15 разів, задовольнялась вона щось 60% внутрішнім вибором, решта — імпортом з-за кордону. Післявійськовий п'ятирічний план передбачає передачу за період 1946-50 р. р. с/г машин колгоспам та радгоспам на 4 500 мільйонів крб. за цінами 1927/28 рр. — це дає 900 мільйонів щорічно. Беручи, навіть, останній рік у півтора рази більше, з огляду того, що перші роки після війни давали менше середнього, цебто 1 500 мільйонів крб. в 1950 році, маємо зріст від 1913 до 1950, а саме 37 років, у 14 разів мен-

ше, ніж за 24 роки перед революцією.

До цього слід додати ще таку «дрібничку», що ціни 1921/27 років під час так званих «ножиць» були на машинні вироби значно вищі, ніж у 1913 році, і тому ця різниця стає ще більшою не на користь советських досягнень. Отже й тут комуністичній пропаганді нема чим вихвалитися щодо успіхів та темпу зросту індустрії. Аналогічну картину стану інших галузей господарства розглянемо в наступних нарисах про побудову комунізму в ССРСР.

Сергій Крушель

Велетень віків

(З нагоди річниці народження й смерті Т. Г. Шевченка)

«Нехай я буду мужичий поет,
аби поет. То мені
більше нічого й не треба.»

Слова Т. Г. Шевченка з
приводу відтуків тодіш-
ньої російської критики
на твори поета.

Сто тридцять дев'ять років з дня народження та дев'яносто два роки з дня смерті — це дати, з якими пов'язано ім'я генія та духовного батька України — Тараса Григоровича Шевченка.

В історії народу бувають моменти, коли він усі свої найдорожчі думки, свої мрії, свої сподівання вкладає в уста однієї людини, і ця людина мовить від цілого народу. Такою людиною для України був Т. Г. Шевченко. Історія письменства України життям та діяльністю його розмежує себе на дві епохи — стару й нову. І до Шевченка також були майстрі художнього слова, що уславили себе й нашу Батьківщину своєю творчістю хоча би тим, що до літератури внесли культ минувшини й показали спроможність нашої мови до життя — загалом вони піднесли минуле України. Проте сформулювати ідеал промадсько-політичних та суспільних прагнень «низів», захопивши їх чаром великої поезії, зворушивши красою та могутністю слова, зміг лише Шевченко. Тим то він поклав початок нової епохи в історії України.

Нас часто дорікають меншовартістю (а такі доктори йдуть переважно від великодержавників з російського табору), що ось, мовляв, та чи ж можна Шевченка дорівняти до Пушкіна, Достоевського, Тургенева, Толстого та інших? Тут шановні пани забувають дві обставини, якими вимірюються вселюдські цінності, а саме:

1) Кожен нарід сам по собі має божеське право на вироблення власних норм цінностей, 2) кожна література має щось своє, їй лише притамане, інше обличчя, а тому й свої власні норми цінностей, якими вона вимірює всі прояви духовності свого народу.

За нормальних умов вільного життя й розвитку найталановитіші культурні та промадські діячі, генії стають визначними вождями й творцями кращої будучини та входять в пантеон «великих людей», а їх слово до сонму всесвітньої літератури. Та чи ж мала Україна те вільне життя, чи могла вона пестити своїх снівів та дочок, з яких виростали свої генії, свої пророки? Ні, і ще раз ні. Можна сміливо гово-

рити про явище катастрофи, як домінуючий мотив нашої історії.

Епоха Миколи I, в якій жив та діяв Т. Г. Шевченко була, за характеристикою російських істориків, «царством тьми». Кріпацька неволя, піддержувана всією потугою самодержав'я, нависла особливим тягарем над Україною; поруч з цим йшла русифікація та полонізація культурна; український нарід стогнав під соціальною та національним ярмом. Проте Провидіння змилювалось над народом і послало йому лицаря святої борні за правду, і Шевченко підноситься до висот таких святостей, а його прометеївський дух до такого напруження, які роблять славу найкращим представникам світової літератури.

Шевченко один з тих, що спромігся до кінця залишитися з твердою й незламною вірою в те, що

Встане Україна
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти!

Тому легковажить той, що шукає величності літератури в проблемах якогось особливого татунку, що має ніби-то загально-людську вартість, а ось проблеми правди поміж народами є лише особливістю провінційно-мужичого поета, в той час, коли ця «правда» була й є всесвітньою проблемою загальної історії.

Передчуття появи Шевченка і місце, яке він мав зайняти, визначили ще його попередники. Так, приміром, Євген Гребінка в закінченні до своєї «Ластівки» писав: «Полобіте, земляки, нашу «Ластівку» читайте її швидше, бо незабаром може прилетять солов'ї, тоді хто стане слухати «Ластівку»? І справді, вже розпочинав свою безсмертну пісню соловей, велетень українського слова Тарас Шевченко, що затьмарив незабаром усіх своїх попередників.

Почавши з романтизму, геній Шевченка швидко порвав усякі пута й виїшов на ясну дорогу реалізму. Його поезія не лише почала відбивати весь

зміст українського національного життя, але звернула це життя на інші шляхи. Українська ідеологія ще не знайшла повного розвитку серед свого народу, ще не усвідомив цей народ своєї сутності до кінця, а проте ця свідомість українського громадянства дала перші свої пелюстки саме в зв'язку з діяльністю Т. Шевченка. Насамперед вона знайшла свій прегарний вислів у програмі «Кирило-Мефодієвського братства» душею якого були такі визначні особистості як Пантелеймон Куліш, Василь Білозерський, Микола Гулак, Опанас Маркович, Микола Костомарів та близько до братства стояв і Шевченко, на якого молоді ідеалісти дивилися, як на якийсь «світільник із неба».

Що є характерним для братства? Всеслов'янська федерація на широких демократичних засадах. Це стверджується національною й політичною платформою товариства в його відозві «До українців», там ми читаємо: «Всі слов'яне повинні сполучитися, але так, щоб кожний слов'янський народ творив свою окрему республіку, мав свою мову, свою літературу і свій окремий громадсько-політичний лад. Такими народами уважаємо: руських, білорусів, українців, поляків, чехів, словаків, словінців, сербо-хорватів і болгарів. Щоб слов'янською спілкою управляв сойм, або слов'янська рада, де сходились би послі від усіх слов'янських республік і обговорювали справи, що стосуються до цілого слов'янського союзу. В кожній республіці повинен бути управитель, вибраний на час. У кожній республіці повинна бути загальна рівність і воля, щоб не було ніякої різниці станів. Послів і урядників треба вибирати народними голосами не на підставі походження й майна, лише на підставі розуму й освіти. Віра Христова повинна бути основою законодавства в кожній республіці».

Крім цих основних засад, братчики домагалися скасування кріпацтва, встановлення волі друку, науки, віри й загальної освіти.

Чимало сучасних критиків, особливо з націоналістично-шовіністичного табору, беруть за зле як братчикам, а так само Шевченкові захоплення ідеєю слов'янської єдності. Але варто збачити нашу сучасну жорстоку дійсність з її законами джунглів. Ми вороги національної й расової дискримінації. Проте киньмо оком на Далекий Схід, проаналізуємо з усією глибиною події, що відбуваються в Китаї, в Індо-Китаї та взагалі в Азії. Сном праведним спав цей народ тисячолітньої культури. Немов нічний злодій, до нього підкралося червоне дяволице й своїми облудними словами й гаслами, з гадючою хитрістю розбудив його, нашіптуючи злобу та ненависть до «білих рабовласників», аби страшною лавиною вийти з меж азійського материка й затопити морем все, що буде їй чинити опір. Чи не пророчі слова Шевченка й братчиків кличуть нас до цієї єдності, аби зберігти себе як расу, як націю. І якщо ми вимовлюємо це слово «пророк», то ж воно зобов'язує нас до віри в нього й до послуху.

Припускаємо, що ідея слов'янофільства була відірвана від ґрунту, була ідеалістичною мрією прогресивних, чулих людей того часу, але в історичній

перспективі слов'янофільство й Кирило-Мефодієвське братство було даниною ідеям передових верств людства і кликало нарід до високих ідеалів правди, братерства, справедливості. Сьогодні ідея всеслов'янської спілки не має такого актуального значення. Але радіти з цього немає підстави. Чи є це ліпше, коли нацисти всіляких політичних напрямків знімають галас і кличуть нас до братовбивчої війни з москалями. Цю ж війну вони обпронтовують витонченою «філософією» донцовщини, за якою намагаються переконати світ, що його порятунок полягає в тотальному знищенні росіян. І що обурливо, що цю концепцію вони шукають в глибинах Духу Шевченка — найгуманнішого з гуманних достойників усіх поколінь і намагаються ним її стверджувати, проголошуючи сліпі сили зненавиди й помсти руськими силами історії. Читаючи програм братства, не потрібно свій мозок напружувати; мрії про слов'янське об'єднання свідчать про високі гуманістичні ідеали, до яких кликало братство та які знайшли відгомін у словах Шевченка: «...щоб усі слов'яне стали добрими братами».

Тому нас дивує, що ця «критика» переконує недосвідченого читача в тому, ніби Шевченко відмовився від програму братства. Це страшна неправда, бо програм братства — це політичний чин Шевченка, що й сьогодні для нас є в якійсь мірі актуальною проблемою так само, як і за часів його життя, лише з тою різницею, що ці думки братства можуть розвиватись нині вже в напрямку всеєвропейського чи світового співробітництва та на ґрунті повнішого пізнання об'єктивної дійсності.

Отже, справа виглядає так, що цю дійсність треба розпізнати і аж до кінця. Яке ім'я можна дати цій дійсності? Пекло, та ще й таке, що пекло Данта блідне як мертва витадка й абстракція поета. І якщо вільнолюбний світ збачне це «пекло» й візьме його за головну етичну проблему своїх дій, тоді він сприйме ідею українськості в усій її величчі, а мрію про федерацію за реальну необхідність. Тим то для нас Шевченко велетень віків, а якщо Європа й Америка його ще не сприйняли й не зрозуміли, то тим гірше для них. Бо не знаємо ще якої величчі може досягнути той нарід, що напише на своїх прапорах гасла Шевченка.

Важко сказати вкортці про значення Шевченка особливо в нашу тяжку годину. Обійняти його творчість і діяльність, це за славнозвісним Прутковим «об'ять необ'ятное». Існують товариства, інститути та інші учбові заклади, які спеціально вивчають літературну спадщину нашого Шевченка та трактують його на всякий кшталт. Одні кажуть, що Шевченко націоналіст і шовініст, інші — доводять протилежне, а советчики домовились до того, що визнали його за пророка комунізму й монумент в Харкові йому збудували в цьому стилі. На нашу думку Шевченко ні те, ні друге й тим паче не третє. Це просто Великий Шевченко, що належить не будьякій партії, чи організації, а цілому Українському Народові, бо плоть від плоті, кров від крові від нього він походить. А його геній ніколи не вмере; його могутню поезію вивчатимуть усі на-

роди світу й він вічно житиме в серцях нашого народу. Його ідеали будитимуть у нас найсвятіші, найшляхетніші почуття до Рідного Краю. Великий Кобзар свої сили, свій талант, своє життя віддав на служіння своєму знедоленому народові. Звіль-

нення його від неправди, злиднів, гніту сьогодні для українців є такою ж актуальною справою, як і в дні Шевченка. І Шевченко в нашій боротьбі з більшовизмом є прапор, під яким визвольна українська справа йде до перемоги.

Володимир Василякий

«Наречена»

Подаємо тут коротеньке оповідання українського письменника Юрія Яновського, талановитого автора багатьох художніх творів, що потрапив в неласку більшовиків. Оповідання це — під наголовком «Наречена» — присвячене Т. Г. Шевченку на спотад про один поетичний епізод з його життя. Сповнені ніжною любов'ю до великого Кобзаря України, до народної мови — рядки «Нареченої» — соковиті й чудові в своїй простоті — вражають силою свого ліричного задуму і так багато промовляють кожному українцеві.

Редакція

Прекрасні полтавські степи Рівна, неблаганна спека ллється з неба, — на південь і на північ путь. Хазяйки білять хати, прикрашають причілки різною глиною — то ніжним оранжем, то коричнево-червоною, то сірою, то чорною, — на південь і на північ путь. І ось — бовваніс — далеко попереду темна смуга, — то ліси на горах по той бік Дніпра. Приємний пах і ледве чутна прохолода великої ріки, домішуються до духу в'ялої отави. Блищить нитка далекого Дніпра, ще ближче, ще, ще — ось він, Дніпро, величний і древній, народна українська ріка.

Село Келеберда стоїть на лівому березі Дніпра. На вулицях — пісок, зелень, тьмяла. В Келеберді живе баба Одарка, ми їдемо її провідати. Вулиця повертає до берега, світить латаною стріхою бабина хата. Баба Одарка сидить, поклавши руки на коліна. Вага літ витнула горбом її спину, здушила до купи кощає тіло, зробила його цілком дитячим. Століття дмухнуло на неї і обпалило, потемнило обличчя. З-під важких повік дивляться мудрим поглядом древньої птиці — бабині очі. Дитяче тіло — і несподівані — великі вузловаті руки та босі ноги.

«Зосталося з баби не більше снасти, як на малу дитину», — лунає лагідний, тихий бабин голос, — «зовсім до землі баба похилилась, вже не розігнеться, — і ні в світі, і в віки вічні».

Ми посідали в бабиній хаті. П'ять імператорів всеросійських пережило її древнє тіло.

«Сама я, дитино моя», — каже баба. Повіки налягають її очі, до землі хилиться її зір. — «Дев'ятьох дітей поховала, онуки в землю полягли, пра-

внуки не задержалися, а ти, бабо, доживай віку без роду й природу. Ти, сину, кріпацтва, мабуть, не застав?»

«Не застав, бабо. Дід мій кріпачив».

«То ти й не знаєш, яке зілля подобає хлопцеві в купіль класти, а яке дівчині?»

«Ба ні, на цьому не битий».

«Ще як я заміж ішла, то мені мама наказували. А за хатою повно того добра росло. Любисток отак на причілку. А холодна м'ята під вишнею. Материнка край левади. Чого це у вас на весіллях пісно? День танцюють, на ранок забувають. Се й Богу гнівно. Народу, щоб було як мгли. От ногами підкидають! Дітей за ворітьми, мов квіток на грядці. Одна діжа зійшла, саджають, другу замішують, третю розчиняють... Свята Покрівонько, покрий голівоньку, землю — в'ялим листочком, голову — червоним платочком... А далі як співається?»

«Землю — в'ялою квіткою, голову — білою наміткою?»

«Бач, який ти потайний! У нас було тиждень весілля гуляли. Оконом на панщину не жене, а ми гуляємо. Кріпаки, козаки, всі. Воля давно вже виїшла, а пани її в залізну скриню ховали. Наша дівка покоївкою була — знайшла на горіщі й народові сказала. А тоді й випустили волю. Тільки виїшла та воля без землі».

Баба замовкає, поринувши в минуле. Час, страшний, косар, ледве чутно повіває над її старечою головою, над її чорним очіпком.

«Сіль стала дорога. Тільки ж сілька, — трохи посолмиш — і вже солоне. Оце ходила до пристані — вітер такий — ні робить, нічого, — кужелить та й тоді... Мій батько розповідав, як цариця Катерина нашим Дніпром пливла. Отак собі пливе та й пливе. А котре село лучиться над Дніпром, то все своїм тенаралам дарувала. Покаже пучком, хустиною війне — і пропало. Покиль допливла з Києва до Кременчука — роздарувала все, стомилася й пішла спати. Проспала Келеберду. Виїшла на сонце — аж вже по Келеберді, тільки хрести на церквах мріють. Генарал тоді — навколюшки. Катерина й слухати не схотіла: «Диви, який хитрий — шість церков на березі — не дам Келеберди!»

Ми мовчимо. Як солодко слухати бабину мову. Яке багатство інтонацій. З уст неписьменної жінки

ллеться чудодійний скарб, жива мова предків. Ось так говорили вони, слова відомі, і зміст їх той самий. Так вимовляють живі уста, народне слово грає, як веселка, — сердечна, красива українська мова!

«Саме обмолити попили, — говорить баба Одарка, — сидить мати край віконця, прялочка у їх грає, веретенце шумить. Коли це — щось у хату. Прибився парубок хто зна й звідки. Ой, чи з поля, чи з луку, та не вдавай серденька в тугу. Було мені либонь сімнадцять. Колупаю притічок, на парубка не гляну. А він же красивий! Сів край столу, добридень оддав. Шабатурку отримав да й малює. Я й заніміла. Як у церкві стою. Наче янголи мені співають, боюсь поворухнутися. Мама прядуть, а парубок малює. Не знаю скільки й вистояла». Довга, глибока мовчанка. Десь поза хатою квокче курка, —

страшно, щоб вона не перебила бабі думок. Далекий гудок пароплава. Баба Одарка не чує нічого. Ми сидимо, як не живі.

«А тоді віддав мені той образок, що малював, — і пішов. Та й по цей день. І хто він — не знаю. Тільки очі його дивляться на мене, як і дивились. Дивляться не гаснуть».

Баба Одарка підняла віко на скрині й витягла згорнутий жовтий аркуш паперу. Італійським олівцем там було намальовано дівчину безмірної краси. Вона стояла серед хати в буденній одежі, і всі красуні світу могли їй вклонитися. В очі всіх прийдешніх поколінь дивилася юна Одарка. Під малюнком був підпис: «Т. Шевчецько». Нижче стояло — «Наречена».

1938.

З МІЖНАРОДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Канада має передати своїм союзникам 300 моторизованих устаткувань, конструкція яких є таємницею. Кожне устаткування коштує 90 тис. доларів.

*

Під час похорону Сталіна в мавзолеї Леніна Маленков, Берія та Молотов виступили з промови. Маленков запевняв, що він нічого так не бажає, «як миру з іншими країнами». Берія почав кадити новому диктаторові, заявляючи, що увесь советський наряд вітає призначення Маленкова на голову уряду і що він дуже «відданий» Маленкову. Щодо Молотова, то він навпаки жодного разу не пом'янув прізвище Маленкова, а говорив більшо про свою співпрацю зі Сталініним.

*

Польща теж зараз має Сталінград, чи за польською вимовою «Сталінтрод». Таку назву дано колишньому індустріальному місту Катовиці.

*

Постанова французького уряду про опущення прапорів над будинками державних установ з нагоди смерті Сталіна викликала серед французького населення велике обурення та демонстрацію.

*

Польща знову надіслала до данського уряду ноту про негайне повернення літака типу МІГ-15, на якому зтік з Польщі польський пілот. Нота вимагає також не робити жодного обслідування цього літака, але обслідування було все ж переведено, і, як виявилось, мова йде про дуже цікаву модель літака, яка відрізняється від звичайного літака МІГ-15 деякими цікавими поліпшеннями та значним озброєнням. Таких літаків на жорейському фронті ще не помічали.

З нагоди похорон Сталіна комуністи в Римі повішали на одному з будинків величезного портрета Сталіна. Але студенти негайно подерли його на шматки.

*

Як повідомляють з Вашингтону, цієї весни в Неваді почнеться випробування 28. сантиметрової гармати, яка буде стріляти атомними набоями.

*

З Београду повідомляють, що югославський уряд ухвалив скасувати закон про примусове входження селян до колгоспів. Віднині такі колгоспи будуть утворюватися на добровільних засадах. Як додає югославське радіо примусова колективізація на зразок советської себе не виправдала і призвела до занепаду сільського господарства.

*

У ночі на 1 квітня московське радіо передало повідомлення про зниження цін на всю продукцію. Ще один черговий захід з тих, що їх вживає Маленков, щоб підлеститися до народу та здобути його довіру й підтримку.

*

В зв'язку зі смертю Сталіна в Східній зоні Німеччини було переведено багато арештів. Лише в одному східному Берліні було заарештовано 45 осіб за те, що вони виявили своє задоволення з приводу смерті Сталіна. Під час жалібних зібрань на підприємствах було багато випадків антисталінських вигуків. В одному підприємстві було вивішено плакати з написом: «Добре, що Сталін умер». В Ляйтпціту було заарештовано значну кількість мешканців за те, що вони в жалібні дні слухали веселу танцювальну музику з зах. Берліну. Сім осіб обвинувачено в тому, що вони ще до офіційного повідомлення советського зонального радіо розповсюджували вістки про заворювання Сталіна.

Загибель талантів

Щороку, в кінці березня, кремлівські володарі нагороджують поприбних їм у нижній час людей «найвищою нагородою» — сталінськими преміями. Сталін, що бачив навколо себе лише ворогів, які готові щоразу вчинити замах на його життя, вимагав посилення чуйності. Процес лікарів відзначив собою нову хвилю терору, що охопив і сателітні країни. Після смерти диктатора, його «діадохи», охоплені страхом народного гніву, в партійній пресі продовжують гістерично закликати до чуйності. Доноси та наклепи всліяко заохочуються під шильдом «широкої критики знизу». Звичайним членам партії доводять, що вони не мусять допускати «приховування правди»; вони мусять пройнятися тією свідомістю, що «неправдивість комуніста перед партією та ошукання партії — є найтяжче зло»; за яке вони нестигмуть велику кару. Секретар Ленінградського Обкому КПСС Козлов у своїй статті «Політична чуйність — обов'язок члена партії» («Комуніст», 1, 1953) надолужується довести конечність виявляти «злочинність людей». Сподіваючись таким способом заздальегідь оберемти непорушність партійної диктатури, комуністичні поборники «свободи» галасають про конечність посилення партійного керівництва та «ідеологічної роботи» в усіх галузях діяльності людини.

Ці вимоги щойно перенеслися і до літератури, що є в руках советських володарів найбільшим засобом пропаганди. Редакція «Літературної Газети» (26.2.53), так і заявляє, що «основою творчих успіхів письменників та поетів є знання марксизму», — підсилюючи цей висновок особою Сталіна. «Мені здається, — повчає диктатор письменників, — що наші мистці ще недостатньо розуміють велику силу марксизму. Для того, аби ваша творчість була просякнута марксизмом, ви насамперед маєте по-справжньому його знати, відчувати та любити». Проте, «охочих любити марксизм» є замало, бо не дарма в останні місяці вся советська преса переповнена «виявленням шкідливої та небезпечної літератури».

Партійним володарям думки дуже тяжко догодити — вони всюди вбачають підступ. Тому знову заохочування до чуйності відбувається в атмосфері загального недовір'я, зведення особистих поррахунків, бушування ворожнечі всіх з усіма, сподіваючись очорнити інших та цим способом просунутись наперед на слизькій та брудній дорозі, йдучи по якій, матимеш гарантію на одержання сталінської премії в галузі літератури та мистецтва.

Прославляючи ролі партії в «досягненнях» советської літератури, критик І. Новіков («Знамя», 1. 53)

по-суті дає перелік розправ партії з негодітними їй письменниками та літературними течіями. Це, користуючися словами Герцена, справжній мартиролог загублених талантів. А. Фадєєв, що виступив на 19 з'їзді партії з брехливим запевненням у тому, ніби «партія дала надхнення літературі найпередовіших ідей віку — великих ідей комунізму», сам був примушений відчувати приниження комуністичного каяття та негайно переробити свій роман «Молодая гвардія», вводячи туди образи ортодоксальних комуністів, які потрібні партії та які в дійсності нереальні, бо ї не могли керувати народним патріотичним рухом.

Федір Панферов, що за створення «Брусків» числився в передових письменницьких лавах, обвинувачується як наклепник на партію за те, що відтворив побут цих ідеальних творців ошуканства та замилювання в п'єсі «Когда мы красивы». Повість І. Меттера «Тсварици», в якій знаходимо сяке-такє відображення дійсного життя вихованців московського ремісничого училища, об'явлена партійним рупором — журналом «Ксмуніст» (1, 53) — як «недоброякісна» за те, що в ній «принижуються советські люди». С. Воронін у другій книзі роману «На своей земле» намагався дати потрібну картину розвитку колгоспу «Новая жизнь», який переселили до Карельської шийки. Критика (В. Іванов, «Знамя», 12) обвинувачує автора в тому, ніби «описуване ним колгоспне життя є сіре, буденне й не захоплює читача». Проте автор у цьому не завинив тому, що воно є справді таке, набиваючи оскомину тріскучими промовама про безнастанну боротьбу за підвищення врожайности з хронічними нестачами найпотрібнішого.

Список «шкідливих» творів авторів, що потрапили в неласку, можна продовжити до безкінця. Іноді ці викриття доходили до очевидного скандалу, як у випадку з п'єсою Панферова «Когда мы красивы», поемою В. Сосюра «Люби Україну» або з романом В. Гросмана «За правое дело». Тут уже нікого не цікавить ані художня сила твору, ані талант його автора — головне те, аби «вчасно викрити шкідливі теорії та погляди».

Українські письменники лякають великих та малих диктаторів маривом «буржуазного націоналізму», при тому цей епітет наліплюють усім, хто любить свій Край. Поет В. Сосюра, що дав прекрасну поетичну картину своєї Батьківщини, пройшов повз увагу, що любити можна тільки осяяні соціалістичним планом міста та землі. За це він підпа

остракізму та ні з чим незрівнянному шельмуванню й фактично засуджений на творчу смерть. У звіті про становище літератури на Україні, що його зроблено восени 1952 року, Мельніков констатує, що письменники Сосюра, Рильський та Первомайський «після гострої критики на зроблені ними помилки не дали ще нових творів, які мали б свідчити про їхню перебудову». Літературно-критичні статті Максима Рильського, що видані збіркою «Дружба народів» (Київ, 1951) також продовжують турбувати охоронювачів партійної ідеології. В статті про творчість поета Павла Тичини Рильський необережно зауважив, що «вся філософія поета побудована на сприйманні світу як музики». В цю ж хвилину дається діагноз Рильському на захворювання суб'єктивною філософією. «Сприймання світу як музики» виявляється несумісним з поглядами совєтської людини. Від ідеологічно виприманих поетів зовсім не вимагається ані музичного сприйняття світу, ані чутливості до пахощів українського степу — потрібна лише публіцистика типу книги А. Малишка «За синім морем» як приклад «безоглядного викриття імперіялістичної Америки», так в запалі утодництва констатує літературознавець А. Дементєв («Звезда», 5, 52).

Все це зайвий раз доводить безперечний факт, що так звана «допомога» комуністичній партії письменникам є виявом систематичного затискування талантів і найменших проявів художньої творчості.

Однак, й ці заходи не допомагають. Письменники пішуть далі книжки, що за своїм змістом є виявом «серйозних ідеологічних перекручень». Як приклад цього Мельніков наводить у своїй доповіді збірку оповідань Л. Смолянського «Сад», 1952 р. В оповіданні «Золоті ворота» автор насмілюється тишитися національними традиціями українського народу, сильними, здоровими та здібними мешканцями села. Оповідання визнано «ідейно-шкідливим», бо «вся увата письменника звернена в бік далекого минулого» замість того, щоб шукати позитивне лише в комуністичному «раю», що впроваджується за партійними директивами.

Небажання письменників підкоритися повнотою партійному замовленню, кричуще протиріччя поміж життєвою правдою совєтської дійсності й тим перекрученням, якого вимагає партія в літературі, перетворює всю совєтську критику в одноманітне повторення ідеологічних рецептів. Тим часом, як не домагаються деякі партійні бюзніри заробити собі, хоча б на деякий час добробут, що поєднаний з одержанням сталінської премії, все ж не можуть уловити настроїв «зверху». Журнал «Комуніст» аж до знесилля захоочує «до воєзвичного матеріалізму в суспільній науці» (ч. 2, 53) проти все більш розповсюджуваних суб'єктивно-ідеалістичних «шкідливих» поглядів. «Комуніст» намагається довести читачам, що оцінити та збагнути мистецтво може лише партія — письменники й критики висловлюють «правильний погляд» лише тоді, коли вони «спрямовані» партійними органами.

Яскравим прикладом такого «спрямованого зверху» переслідування є випадок з романом Василя Гросмана «За правое дело», що викликав хвилю невдоволення серед партійних кіл. Після появи роману друком («Новий Мир», ч. 7 8, 9, 10, 52) надійшли численні позитивні відгуки письменників та дбайливих критиків. Перед читачем вимальовується широка картина фронту й заплля 1942-43 років — головне місце сталінградських подій. Проте, герої Гросмана, йдучи на фронт, не оспівують ім'я Сталіна, а, вступаючи в нерівний бій з ворогом, не викрикують безнастанно «слава!» — збагнувши ж безнадійність штурмованого ворогом міста, суворо творять: «У свій смертний бій ідемо, умираючи з думками про дім, сім'ю». Проте, основний «злочин» автора виявився в тім, що його герої некоммунисти; партійне око, не гаючи часу, виявило в його романі «відсутність показу організуючої та наснажуючої ролі комуністичної партії у Великій Вітчизняній війні», — картаючи саму себе, примушена заявити редколегія «Нового Мира». Крім того, один з героїв — академік Чепижін, критикуючи гітлерівський лад, малює картину, яка немов дві краплі води, подібна до совєтської диктатури, що в системі доносів та наклепів використовує найнижчі інстинкти людей без сумління.

Партійним органам «Правда» та «Известия» нікому довіритись, ніякі навіть критику на літературні твори доводиться писати самим. «Литературная Газета» й літературно-критичні журнали займаються лише перестівом тонів, що їх дали «непотрішми» охоронці чистоти марксієвсько-сталінської ідеології. Цікавий факт, що письменникам, які довели свою відносну лояльність, доручається ганьбити інших зі свого середовища. Приміром, кампанію очорнення, спрямовану проти Гросмана, очолюють Михайло Бубеннов — «Правда» (13.2.53) та Лекторський — «Комуніст» (15.2.53).

Бубеннов, що вважає себе за фахівця в галузі військового роману (тому що перша частина його роману «Белая береза» вже «вшанована» сталінською премією, друга ж частина одержала попередньо схвалення партійної критики і має всі дані бути премійованою в найближчий час), з задоволенням усуває зайвого конкурента зі свого шляху та ганьбить і автора, сумлінно виконуючи соціальне замовлення.

Другий сталінський лавреат Костянтин Сімонов також сподівається на одержання премії за свій новий роман «Товарищи по оружию». Сьомого дня за першим пострілом, що його дав Бубеннов, Сімонов, як головний редактор «Литературной Газеты», гримить нищівною статтею «На ложном пути», в якій всіляко підкреслює «реакційну філософію» Гросмана й називає його книгу шкідливою. В наступному номері того ж часопису Сімонов завдає остаточного удару супротивникові й протиставляє роман Гросмана, як зразок військового роману, посередньому творові Шолохова-Синяєвського «Волгины». Тут ніби все в порядку — дієві особи всі комуністи й цілком уміщуються в рецептурні схеми: найстарший в

сім'ї — споконвічний пролетар, перший син Павло — директор радгоспу, другий — Віктор — літун, третій — інженер Олексій іде до війська як політкомісар. Єдине відсутнє: справжня літературна творчість. Заодно з виступом Сімонова в «Правді» (24.2.1953) оголошується критична стаття за підписом Віри Смірної, що є офіційна партійна апробація роману Сімонова «Товарищи по оружию» в якій повість кваліфікується як «визначний твір останніх часів». Автор всебічно змальовує військові операції влітку 1939 року, в районі озера Буір-Нур та річки Халкін-Гол. Герої Сімонова всі на один кшталт — штабний працівник капітан Артем'єв, танкіст-капітан Клімович, комісар Гордієвський — все це персонажі-схеми. Між цим за відгукками «Правди» автор «майстерно розкриває хід операції в цілому, показуючи значення здійснених військових операцій», цебто знову підкреслюється те, що комуністи бажають довести, а саме, що успіх усякої військової операції залежить не від хоробрости та вміння солдатів та старшин, а виключно від «організуючої ролі партії». Основна вартість роману за «Правдою» полягає у «волі до перемоги» в боротьбі Советського Союзу з капіталістичним оточенням... з військовими провокаціями на Сході й на Заході». «Товарищи по оружию» визнається «сильною та сучасною книгою», що пропагує остотидлу ідею комуністичних володарів. За цим офіційним визнанням мають прийти дифирамби літературних журналів: крити-

ки знають, що роман потрібно підносити. Сімоновська слава забезпечена.

Таким робом, ми бачимо, як відбувається енергійне сортування письменників на «ідейних» та «шкідників», що приймає в дні перед одержанням премій характер організованої кампанії. Становище всіх, що потрапили в нелаsku, жалогідне. Советські критики, проливаючи крокодилячі сльози та згадуючи, як то вірші українського поета Павла Прабовського друкувались до революції «в покаліченому вигляді», змушені під натиском галасати, що створена за советського режиму задушлива атмосфера це й є здійснення заповітних мрій найліпших письменників України — Тараса Шевченка, Івана Франка та інш. А тим часом саме в цю пору письменники Советського Союзу можуть сказати словами Павла Прабовського, що їм «одинаковий смuteк і в свято, і в будні, та мріють

«Ох, порвати б пута,
Вирватися на волю,
Щоб, як хвища люта,
Розгуляться в полі».

(П. Прабовський, «За вікном у мряці»)

Порвати пута, що їх накинули комуністи на сестні нагородів, вирватися на свіже повітря вільної творчости — це той єдиний шлях, що принесе розквіт літературі та мистецтву на неосяжних просторах країн, замкнених у залізне коло комуністичної диктатури.

Надія Поплюйко

СУСПІЛЬНО - ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ

КОНФЕРЕНЦІЯ БІЛОРУСЬКОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО ОБ'ЄДНАННЯ

В неділю 1 березня в Мюнхені відбулася I конференція білорусів-емігрантів і утворена організація білоруських народників (Б. Д. О.), яка стоїть на політичній платформі Координаційного Центру Антибільшовицької Боротьби. Присутні були делегати від десяти міст Зах. Німеччини. Конференція прийняла ідейно-політичний програм, обрала Раду БДО в складі 15 осіб та сконструйовано виконавчий орган з п'яти осіб на чолі з інженером Репиним.

Виконавчий Комітет УВР радо вітає нову організацію, розглядаючи її як перемогу сил об'єднання і нове поповнення лав антикомуністичних борців.

КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ФЕДЕРАЛІСТІВ

8. лютого ц. р. В Мюнхені відбулася поширена конференція українських федералістів з мешканців м. Мюнхену та його околиць. Було обрано Раду і Виконавчий Комітет на чолі з проф. Шідловським.

Конференція прийняла постанову приєднатися до організації українських федералістів, що її очолює проф. Багатирчук.

Присутній

ДОБРИЙ ПОЧИН

29 березня ц. р. у Мюнхені в будинку «Хінезіше Турм», за ініціативою СБОНР'у влаштовано було читання доповідей для широких кіл російської еміграції. Були зачитані доповіді на теми:

1. Внутрішній стан ССРСР.
2. Комсомол.
3. Інформація-повідомлення: ССРСР після смерті Сталіна.

Змістовні, насичені фактами й цифрами доповіді викликали чималий інтерес у слухачів, численні запитання і жваву, часто гостру дискусію.

Щиро вітаємо керівництво СБОНР'у за виявлену ініціативу і хочемо думати, що це тільки початок роботи серед еміграції в культурно-політичному напрямі.

ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ ПОВОЄННИХ ЕМІГРАНТІВ

Смерть Сталіна викликала потребу інформувати світове політичне суспільство про ситуацію, яка витворилася в СРСР в зв'язку з смертю червоного диктатора. Найвичерпніші відомості про ці події можуть дати тільки найновіші емігранти з Советського Союзу.

10 березня ц. р. управа Центрального Союзу Повоєнних Емігрантів запросила на влаштувану нею в м. Мюнхені прес-конференцію численних кореспондентів закордонної та еміграційної преси, представників від різних еміграційних національних і політичних організацій.

Відповіді, які давали присутнім журналістам повоєнні емігранти, резюмуються так:

Народи Росії, які є першою жертвою міжнародного комунізму, ненавидять комунізм в усіх його гатунках. Широка маса трудящого народу будуть боротися проти Маленкова, Молотова та інших їм подібних кремлівських бонз до остаточного знищення більшовицької влади і утворення на терені сьогоденішнього Союзу вільної й демократичної держави. Політична еміграція народів Росії вважає за конечне, щоб народи вільного світу, поневоленим більшовизмом народам дали задоволення, що вони не ототожнюють населення СРСР з його урядом і комуністичною партією і симпатизують всім способам визволення трудящих мас Советського Союзу з-під диктатури його уряду. Голова Союзу майор Клімов підкреслив потребу поширення боротьби проти советського терору й комуністичної агресії. «Народи вільного світу», — сказав він, — «особливо в цей час повинні заявити, що вони підтримають народи Росії в їхній визвольній боротьбі з-під советської тиранії».

В. Гурінович

ПРО «БЮЛЕТЕНЬ УВР»

В миттєвості розчарування в чом-то близькому і рідному очень приємно узнати, що це розчарування ошибочно, що оно лишено оснвання. Подобное чувство испытываешь, когда первый раз читаешь

З МІЖНАРОДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Пекінське радіо передало заяву міністра закордонних справ Червоного Китаю Чу-Ен-Лая про те, що його уряд згоджується з пропозицією командування ОН про обмін військовополонених на засадах добровільності. Хто бажає повернутися на батьківщину мусить бути репатрійованим, а хто не бажає — буде перевезений до якоїсь нейтральної країни, де з ним будуть провадити розмови члени окремої комісії в напрямку виявлення його дійсного бажання.

«Бюллетень Українського Визвольного Руху» — орган Українського Освободительного Движения. После тех гнусностей, лжи и грязи ненавистничества по отношению ко всему русскому, чем так богаты, увы, многие украинские издания, особенно приятно услышать голос того украинца, с которым прожил бок-о-бок много лет «там», делил горе и радость, уплетал баланду из одного котла на Кольме или в немецких лагерях, дрался плечом к плечу против Гитлера в Красной Армии, а потом против Сталина во Власовской Армии, того украинца, в котором уже хотел было разочароваться, как в человеке, но который в последнюю минуту окликнул и протянул дружескую руку. Таким голосом прозвучал для меня «Бюллетень УВР».

Чем-то близким и родным веет от этого журнала, необходимейшего в наших эмигрантских буднях, наполненных тупой злобой и травлей.

Есть вещи, о которых неудобно говорить и тем более писать в серьезных изданиях, до того они, казалось бы, просты и понятны каждому и, особенно, если о них так много творилось и писалось ранее.

Наш общий враг — коммунизм, может быть побежден только совместными усилиями народов, в частности русского и украинского. Наш долг, долг каждого политического эмигранта, быть гонимом, связистом от своего народа, закованного в цепи, перед западным миром. Наш долг — всячески ратовать за его освобождение, а не тратить время и энергию на междоусобицы. Право утверждения будущего государственного устройства будет полностью принадлежать тому народу, который и по сей день находится в неволе. Увы, эти азбучные истины понятны далеко не многим.

К чести «Бюллетеня» — он относится к числу тех, кто эти истины понял. Правда восторжествует! УВР, ставший на путь правильного служения своей Родине и Народу, придет к цели, чего и желаем ему от души!

Л. Студицкий

Лондон, Онт.

За офіційним органом СБОНР'у в Канаді «Факел». № 24. Березень. 1953

До друзів і прихильників УВР!

Зібраві гроші в Німеччині просимо пересилати на адресу: München, Bayerische Vereinsbank, — Postscheckkonto 9785, für Bankkonto 408596.

З інших країн гроші пересилати через банк на адресу: München, Bayerische Vereinsbank, Bankkonto № 408596, або міжнародними поштовими куповами.

«БЮЛЕТЕНЬ» видає Виконавчий Комітет Ради Українського Визвольного Руху

Поштова адреса редакції: W. Solotarenko.München 37, Postfach 19, Germany. Ціна 30 пф. (Preis 30 Pfg.)

БЮЛЕТЕНЬ

Українського Визвольного Руху

Bulletin of the ukrainian Liberation Movement

Bulletin der Ukrainischen Befreiungsbewegung

1953 р.

Періодичне видання

ч. 13

Час діяти

Є незаперечним, що еміграція, якщо вона хоче не на словах брати участь в антибільшовицькій боротьбі, перш за все повинна мати якийсь єдиний політичний центр. Наче б то такий центр у вигляді КЦАБ-у (Координаційного Центру Антибільшовицької Боротьби) існує, начебто працює, має потужну радіостанцію і т. інш. Але сказати, що цей Центр є дієвим органом емігрантської політичної думки, ніяк не можна. Що Центр називає себе лише координаційним, «що він має перейти в політичний», від цього не легше, бо практична робота стоїть на місці. Нема ні спільного часопису, ні навіть якогось періодичного бюлетеня для широкої еміграційної громадськості, яка про роботу КЦАБ'а мало що знає. Для прикладу візьмемо січневий пленум КЦАБ-у. Пленум засідав щось з півмісяця і в наслідок громадськість була повідомлена, що пленум був зайнятий питанням прийому до Центру нових організацій... А чим закінчилось це «занятіє» прийому, пленум не знайшов потрібним будьщо повідомити. Тільки чутки пішли, що якісь 4 організації від 30. 4. 53 року прийнято до Центру. Але запитайте ці організації, чи вони сповіщені про це, чи вони знають про свій вступ до Центру, вам жадна не відповість. Більш того, учасники пленуму теж не мають одноставної думки про те, що саме вирішив пленум. Такі рішення можна знайти, хіба що у грецьких Піфій. Це є зразок бюрократизму і нетактовного ставлення до еміграції в цілому. Або КЦАБ є представник політичної еміграції, і тоді він свої справи мусить творити не потайки, в тиші кабінетів, або він є купка урядовців, що нічого спільного з емігрантською масою не має. Ми розуміємо тяжкі і складні умови, в яких проходить робота КЦАБ-у. Але без кінця займатися справами внутрішнього життя організацій, що

входять в КЦАБ, справами по суті дрібними і непринциповими, — це прямий шлях до дидеритації самої ідеї консолідації антикомуністичних сил і шлях до того, аби в самий КЦАБ був забитий осиковий кіл. Ніякі обставини, ніякі впливи, ніякі законспіровані інтриги не можуть примушувати учасників КЦАБ-у до того, аби він сам себе компромітував. Або буде утворений Еміграційний Політичний Центр, гідний поваги і свідомий своїх завдань, як штаба антибільшовицької боротьби, або Центру не потрібно. КЦАБ стоїть напередодні чергового пленуму, і нам зовсім не байдуже, чи буде подолано на цей раз нерішучість, тупцювання на місці і КЦАБ вийде на шлях конкретної діяльності, чи знов місячна «Регіна» впише нові сумні рядки в історію творення Еміграційного Центру.

А час нерівний: перед нами пройшли знаменні події; приход до влади в США Айзенгауера, смерть Сталіна, нервові хитання сталінських спадкоємців і введення ними в гру найсильніших козирів краплених карт кремлівських шулерів, а саме: інсценування політики «спуска комунізму на тормозах». Козирі це дуже небезпечні, бо вони мають метою «пряником» в радянському населенню розмагнітити волю до спротиву, а зовні штовхнути вільні держави до союзу і примирення з ССРСР.

Самі цього не відчуваючи, ми, може бути, стоїмо на поворотному пункті сучасної історії, коли комунізму завдано тяжкого вдару, який при енергійній і самовідданій роботі антикомуністичних сил може перетворитися на удар смертельний. В світлі цього відповідальність еміграції зросла і вона мусить змобілізувати все живе, вжити усіх заходів впливу, аби шаховий хід кремлівських пройдисвітів був битий. І чи ми не маємо права запитати

КЦАБ, що ним робиться у зв'язку з новою політичною ситуацією, які накреслено плани, хто і як має здійснювати їх. Еміграція на роздоріжжі: нею керують десятки «пророків», а КЦАБ, нібито покликаний до керівництва, мовчить або проводить завзяту боротьбу всередині себе. КЦАБ засів у ствоєрідний бест, з якого не висовує голови, і в який нікого не впускає. Є невідкладні завдання, а нема кому виконувати їх. Констатуючи цей сумний стан речей, еміграція вимагає від КЦАБ-у рішуче повернутися лицем до сучасних подій, повернутися, як активний учасник боротьби і певна політична сила. Політична еміграція явно провалюється на іспиті її політичної зрілості, і треба бити на сполох. Треба відкинути антикомуністичне сюсюкання окремих організацій, партій, груп, бо це нікому не потрібно; за цим ховаються часто дрібненькі і підленькі особисті інтереси, які нічого спільного з визвольною справою не мають, а треба через єдиний Політичний Центр діяти.

На наш погляд обставини конче вимагають від КЦАБ-у таке:

1. КЦАБ повинен мобілізувати усю увагу на залучення і згуртування навколо себе усіх здорових сил еміграції. Чому б, наприклад, членам КЦАБ-у не практикувати відвідування окремих емігрантських груп і переведення в них певної роз'яснюючої роботи. А робиться навпаки — КЦАБ стоїть осторонь навіть таких подій, як конференції емігрантських організацій.

2. Треба поширити склад Центру і цим оживити і підсилити його роботу. Це є невблагана вимога політичної ситуації. Без цього КЦАБ-ові загрожує природній занепад, а еміграції в цілому відхід на позиції глядачів і ізоляція від загального світового антикомуністичного фронту.

3. Перетворити врешті-решт Координаційний Центр в Політичний, розширити межі його завдань і конкретизувати реалізацію їх.

4. Відмовитися від практики, коли весь КЦАБ думає категоріями, пов'язаними лише з радіостанцією.

5. Організувати відсіч руйнацьким силам, що свої дії спрямовують на підрив і компромітацію КЦАБ-у і спроби розвалити його з середини.

6. Великої шкоди завдають КЦАБ-ові і справі антибільшовицької боротьби і ті кола і окремі особи, що подають фальшиву інформацію назовні, шляхом підтасовки фактів, брехні, дезінформації, і обов'язок КЦАБ-у викривати цих «політиків» і протиставити їм свєї інформації, правдиві і переконливі, а не просто мовчати.

7. Часто-густо шкідливу роботу несвідомо провадять чесні, але засліплені партійною догмою люди, і люди з ім'ям. Треба відмовитися від застосування до них методів ігнорування, запламування чи образ. Треба толерантно з суворим дотриманням норм людської гідності притягати до себе наших ідейних противників і знаходити з ними спільну мову. Чому, наприклад, не влаштувати в Мюнхені клубу, де б емігранти різних національностей і політичних поглядів могли б зустрічатись, переводити бесіди, дискусії, слухати доповіді, відвідувати літературні вечірки, тощо. Знову таки, перш за все, цим належало б зайнятися КЦАБ-ові.

8. Негативний вплив на розвиток роботи КЦАБ-у має і той, цілком хибний принцип, за яким КЦАБ намагається залучити окремі емігрантські організації чи то групи. Особливе це стосується до українців. Ще сьогодні українців в КЦАБ-і і радіостанції нема і нема тому, що навколо утворення українського представництва в Центрі йде дивовижний торг, і такого стилю, начебто справа має місце десь на ярмарку в Сорочинцях. За лаштунками провадяться якісь комбінації, окремі політичні чинники мають своїх «фаворитів». Йде гра, як на кінських скачках. Запрошуються «вожді» з США, викликаються «вожді» з баварських бараків в США, там влаштовують конференції, а ці вожді іноді репрезентують партію аж в 4—5 осіб! А поки йде цей торг, справа КЦАБ-у стоїть на місці, а емігрантська маса дивується і дезорієтується.

Це одна сторона роботи по залученню українців до Центру. Друга полягає в тому, що деякі «політики» взяли на себе місію об'єднати усі політичні українські організації, дали запевнення в цьому ще рік тому. Одначе «віз» і по цей день там. Для нас є аксіомою, що тільки на базі антикомунізму об'єднувати можуть або наївні люди, або наївних людей. Бо з цього погляду найкраще було б об'єднання з «наци», а найгірше з соціалістами. Не можна об'єднувати те, що органічно не об'єднується. «В одну телегу впрячь не можна коня и трепетную лань», — сказав Пушкін про Мазепу і Марину Кочубей. А в еміграції часто річ може йти не про коня і лань, а про тварини значно менш поетичні, які зовсім не надаються на запрягання їх в один віз. Консолідація українських сил це найбільш непопулярне «заняття», що його сторониться кожний українець. Цікаво, більш за все про консолідацію кричать саме руйніники й роз'єднувачі. Завжди після голосних закликів до об'єднання настає процес роз'єднання, і фарисействених акцій бачуть навіть сліпі. Головна по-

милка об'єднувачів полягає в тому, що об'єднання переводиться начебто з метою боротьби за повалення більшовизму, а об'єкти об'єднання зовсім цієї мети не мають, а мають іншу: боротьбу з росіянами, російськими імперіалізмом. Тому цілком природньо ці об'єднувальні спроби зазнають краху, а посередники по об'єднанню замість заспокоїтися, ще з більшим азартом беруться знову за цю безнадійну справу. Наведемо тут декілька прикладів, які ясно доведуть, чому не можна і не потрібно домагатися партнерів і союзників для антибільшовицької акції там, де їх нема. Недавно відбувалося свято Новруз Байрама і азербайджанці влаштували банкет. Гостем на банкеті був лідер української партії УРДП п. І. Багрянний, який підніс такий тост: «За єдність азербайджанського народу! За єдність усіх народів Кавказу і за єдність усіх поневолених Москвою народів у спільній боротьбі проти одного ворога!» Ясно, що цей «ворог» не є більшовизм, і що не з ним збирається битися Багрянний. У питанні про ставлення до Координаційного Центру в часописі Багряного «Укр. Вісті» від 29. 3. 53 р. пишеться таке: «Під керівництво клятих ворогів незалежності України ми (хто це ми? — прим. автора) не підемо, це треба б усім раз назавжди зятимити.» Тобто зятимити, що справа йде не про боротьбу з комунізмом, а про боротьбу з росіянами. В тих же «Укр. Вістях» від 12. 3. 53 року сповіщається: «Рада Директорів УККА (Український Конгресовий Комітет Америки) доручає органам УККА допомогти українським політичним самостійницьким силам в Європі — для створення фронту неросійських народів до боротьби з російським імперіалізмом... та **більшовицько-комуністичною агресією**». Ці останні три слова ясно внесено для замаскування основної тези. Бо одне з двох: або боротися з російським імперіалізмом, або з більшовицько-комуністичною агресією. Більшовизмом-комунізмом не може бути російським чи німецьким, він є інтернаціональний, а російський імперіалізм може бути тільки російським. То кому ж оголошує війну УККА? Чи не краще американським українцям звернути свою увагу у себе вдома на таких українців, як Ніколаюк чи Ільчук, що керували траурним мітингом з приводу смерти такого приятеля українців як Сталін. І цілком логічно, що керманіч УККА Добрянський під час своєї візити до Мюнхену більш цікавився організацією куренів боротьби з росіянами, а не утворенням спільного з росіянами антикомуністичного фронту.

Візьмемо інші часописи: Лондонська «Укр. Думка» в ч. 29—279 1952 року вмістила статтю

якогось О. Парамоніва під наголовком: «Деякі завдання українознавства». Це щось подібне до мсзознавчих екскурсій великого мовознавця Йосипа Джугашвілі. Там ми читаємо: «Російська нація, **якщо вона є нацією**, складається з перевертнів: українців, поляків, німців, фінів... Сила, що утворила «великий російський нарід», утворила і всесоюзну комуністичну партію». «Серед перевертнів дуже багато в російському народі людей мішаної крові». Наприклад, Кравченко (відомий по паризькому процесу. Примітка автора), є перевертень з жидів... Таким гібридом був і поет Пушкін. В його жилах текла муринська кров, і волосся він мав кучеряве, як у негрів. Завдяки цьому, якщо подивитися на портрет Пушкіна і австралійську монету, **на якій вибита голова барана, то помітна подібність**. І ця паскуда в примітці редакції «Укр. Думки» зветься «українським науковцем», а його думки «цікавими». А ось для нас цікаво, чому прізвища таких щирих українців як Парамонів, редактор «Укр. Думки» Теодор Данілів, лідер французьких українців Сазонів мало нагадують українські прізвища і «гібридну теорію» треба було б Парамонові почати з себе.

Цікавий ще один факт: В той самий час, коли багрянівські кола переводили з УККА переговори нібито на тему співпраці з Американським Комітетом і КЦАБ-ом, — для ще більшого побороювання антибільшовицького фронту і підміни антибільшовицької боротьби боротьбою проти росіян, — зусиллям того ж багрянівського середовища з'явився на світ Божий часопис на російській мові «Освобождение». Цілком ясно, що часопис з'явився на замовлення компанії, що плекає думку зіпхнути українську еміграцію зі шляху боротьби з більшовизмом на шлях проповіді національної ворожнечі поміж українцями та росіянами. В цій, з дозволу сказати, «газеті» запестрили такі гасла: «Реакционный так называемый СОНР умер, реакционный так называемый КЦАБ должен умереть». Звертає на себе увагу колгоспний багрянівський гумор: не КЦАБ, а КАЦАБ, тобто, «кацап», що повинно на думку багрянних викликати у читача велике задоволення. Або такий «лозунг»: Да здравствует идея освобождения угнетенных народов СССР от гнета русской реакции всех мастей!» і далі: «Сотрудничество политических организаций с американскими кругами и КЦАБ-ом невозможно.» Часопис «Освобождение» цитує весь час помірлого недавно «філосопа» Г. Федотова, який виступає там в амплу новоевангеліста. Федотов віщає: «Партия в России давно уже срослась

с населением.» (Зрозуміло, що з руським, не українським. — прим. автора). «Коммунизм — продукт русского исторического процесса.» В часописі вміщується «пророчества» і фулеровського зброєносця Токаєва, який в інтерв'ю на тему «Что происходит в Кремле» дає безапеляційні відповіді і нагадує Хлестакова, що оповідає наївним провінціоналам про життя в Петербурзі. Викликає подив участь в «Освобождении» Г. Алексинського, старого і відомого політичного діяча і журналіста. Він закликає всю еміграцію до об'єднання: «Друзья, братья, время не терпит!» закликає до зговора для утворення спільного фронту, а для цього подає рецепт: «признание русскими права нерусских народов СССР самим свободно определить свою будущую судьбу, свое национальное и государственное бытие». А цікаво, чи знає Алексинський таку російську організацію з числа тих, що в КЦАБ-і і поза КЦАБ-ом (за виключенням арцюковщини та чухновщини), яка б не стояла на цих позиціях? Так навіщо даремно заликати російські організації? Правильніш покликати до порядку фарисеїв з іншого табору. Часопис дивує своєю примітивністю. Як зразок — передова стаття в ч. 5: «Тайны кремлевского двора» (Це щось схоже з відомим з дитинства романом «Тайны мадридского двора»), де автор доводить, що весь сенс післясталінської політики полягає виключно в тому, хто буде посідати місце генерального секретаря партії. Все інше не матиме жадного значення. Очевидно автор так наляканий генеральним секретарем партії Сталіном, що нічого більше не бачить. «Несть Бога, кроме Бога, а генеральный секретар пророк його.» Можна городити усякі дурниці, але тільки на сторінках «Освобождения». Цікава і російська мова цього часопису: «Нельзя не признать резонности **этим убеждениям, являющимся** надеждами автора» (Зрозуміло? — прим. автора). «Империльный дым», «нацистовской прессы», і т. д. «Освобождение» закликає всіх чесних «русских» людей до захисту від усяких ворогів і «прежде всего от г. г. Байда-

лаковых, Мельгуновых и Керенских.» Цікавіше в часописі — це те, що теми боротьби з більшовизмом не зачіплюється.

Після наведення тут прикладів ми запитуюмо: В який спосіб, навіщо витратити час і енергію на шукання об'єднання поміж організаціями, що поставили перед собою цілком різні цілі? Як можуть об'єднатися деякі українські націоналістичні кола з російськими демократичними організаціями, коли поміж ними побудована стіна. Як можуть українські організації, що на своєму прапорі написали слова: «За знищення більшовизму, за визволення українського народу, за визволення всіх народів з-під більшовицької неволі, за братнє поєднання народів, за спільний і єдиний фронт боротьби», — консолідуватися з прибічниками «Укр. Вістей», «Освобождения», «Гром. Думки». Це безнадійна і марна справа, що тільки послаблює сили і можливості еміграції. Від неї треба КЦАБ-ові рішуче відмовитися, бо не можна домагатися співпраці з тими, хто якраз бореться за неприпущення такої співпраці. Українські організації можуть поєднуватися тільки на базі спільної мети і доброї волі. З тими, хто дивиться на інших, як на політичного чужака і ворога — спільної мови годі шукати. Головне завдання українських демократів — об'єднувати безпартійну українську масу, і в цьому буде полягати розв'язання української емігрантської проблеми.

Час йде. Утворення авторитетного Політичного Центру конче потрібне. І українці знайдуть в ньому своє місце. Непомітно йде процес ізоляції тих бунтарських українських кіл, що відкидають усяку співпрацю. Так чи інакше здорові сили викристалізуються і стануть в шереху антибільшовицьких борців міцним єдиним фронтом.

Політичний центр, що виросте з КЦАБ-у, стане справжнім штабом антикомуністичних емігрантських сил, які будуть спаяні єдиною волею і єдиним завданням: звільнити усі поневолені народи від влади кремлівських злочинців.

**За єдиний антибільшовицький фронт народів!
Стіймо непохитно на охороні демократичних
прав українського народу!**

Проблеми сталінської спадщини

(Від «економічних проблем» Сталіна та XIX з'їзду до смерті Сталіна та перших кроків його наступників)

У нашій еміграційній пресі, у зв'язку з вислідами XIX з'їзду комуністичної партії ССРСР, мало місце кілька дискусій з приводу питання про те, хто персонально або чие угруповання в цілому домінувало на з'їзді. І це відсувало на задній план, можливо, суттєвіші питання про ті причини, які продиктували потребу відбутися зміни в структурі найвищих органів партії. Аналіза показала б, чиї інтереси насамперед вони відбивали.

Висловлювано навіть такий крайній погляд: Сталін, мовляв, був присутній мало не в ролі весільного генерала, верховодив же всіма справами Маленков. Мовляв, кронпринц почав уже керувати, а Сталін лише царювати в розумінні англійської приказки: «Король царює, але не керує». Думку щодо провідної ролі Маленкова поділяли всі без винятку. Суперечки точилися лише навколо окремих членів комуністичної олігархії та значення їх переміщення.

Щойно події, що послідували з блискавичною швидкістю зараз по смерті вождя, виявили, що всі здогади й прогнози були помилковими. Сталін на з'їзді все ще диктував свою власну волю. І, як тепер бачити, проти бажання більшості свого оточення. У зв'язку з цим тепер цілком по-новому насвітлюються з'їздівські ухвали.

Маленков та Хрущов спільними зусиллями віддалили жданівських підставленців і замінили їх усюди, де могли, своїми прибічниками. Сталін більш-менш на те пішов, проте одночасно з тим вів свою політику, продиктовану, як можна про це судити тепер, передчуттям близької смерті.

Усі диктатори не знаходять гідних переємників своєї влади. Це бо і психологічне відчуття, і реальна дійсність. Психологічне відчуття викликано не тільки манією величчя, яку має в тому або тому розмірі кожен диктатор, але й конкретними обставинами диктаторського оточення. Диктатори заздрісні й не терплять нічийої слави. Вони систематично ліквідують усіх більш або менш талановитих та видатних політичних діячів. Значення не має, друзі це а чи політичні супротивники. На прокрустовому ложі диктатури відрубують голови не тільки ті, що є вищі за диктаторську, але й ті що вже пересягнули плечі тирана.

Диктатори недовірливі, вони гадають, що все робиться не так, як треба. Вони намагаються все виконувати особисто, навіть третьорядні завдання. Це примушує їх створювати громіздкий апарат керівництва і насаджувати величезний штат везирів — проміжних виконавців. Не довіряючи кожному зокрема, диктатори прагнуть забезпечити себе від помилок та підступу першого-ліпшого з них. Вони створюють паралельні інституції, які виконували б ті ж самі функції, конкурували б одне з одним та доносили б одне на одного. В цьому випадкові диктатор залишається завжди третьою, вирішною силою і посилює свою владу.

Диктатори підозрювальні. Їм усюди ввижаються обмани й зради, змови та вбивства. Цим бо шляхом вони самі йшли до влади. В наслідку наприкінці

життя вони оточені лише клеветами, прислужниками, фаховими викажчиками та майстрами слідчих справ. Владу, що за неї довелося так довго й нечесно боротися, врешті-решт нема кому передати. В оточенні жадної видатної особистості, яка могла б вестися одноосібно державний корабель. Наступники — це вожденята-шакали, вожденята-плазуни. Ніхто з них зокрема не може взяти владу, а, взявши, втримати її. Один рятунок — колегіяльна відповідальність, один заповіт — притримуватися відвічних законів, що перед ними безсильна окрема особистість. Він поспішає написати настановлення своїм наступникам і при тому не повторити помилки Леніна. **Його заповіт** публікується в багатьох мільйонах примірників у вигляді «Економічних завдань соціалізму в ССРСР», а не передається в єдиному примірникові довірений особі, в якій його можна вкрасти, як то було з «політичним заповітом» Леніна, й покласти під сукно.

В одному зраджує пам'ять вождів. Якого диктатора спинили писані закони та юридичні заповіти? Через усе повчання Йосифа «мудрого» червоною ниткою проходить страх перед грядучими палацовими переворотами, які конче переростуть у народну ревлюцію, а та, своєю чергою, зміте весь устрій насильства, створений на гекатембах трупів.

Сталін говорить про вічні закони природи і підкреслює, що «як і у природознавстві, закони економічного розвитку є об'єктивними законами, що відбивають процеси економічного розвитку, які відбуваються незалежно від волі людей» («Большевик», № 18, 1952, стор. 3). «Люди можуть відкрити ці закони... але вони не можуть знищити їх або створити нові економічні закони» (там само). Він перестерігає перед переоцінкою всесильності партії: «Посилаються на особливу роллю советської влади у справі побудови соціалізму, яка начебто дає їй можливість знищити існуючі закони економічного розвитку та «зформулювати» нові. Це також неправильно» (там само).

Сталін не дуже довіряє молодому поколінню і боїться його нахилу до революційних змін, до ламання існуючого. «Вони (молоді кадри) приголомшені колосальними успіхами советського устрою, і вони починають гадати, що советська влада «все може», що їй «море по коліна», що вона може знищити закони науки і зформулювати нові закони» (там само, стор. 5).

Більш усього його непокоїть нахил майбутніх переємників влади форсувати наступ комунізму. Сам він дуже обережно говорить про третю перебудову советського села і боїться, щоб вона не вилася в третю колхозну революцію — в революційне ламання решток дрібнотоварового господарства і остаточний перехід до натурального товарообміну поміж містом та селом. Як бачити, в партії дуже сильна така тенденція — з наскоку, через апарат насильства та терору одним заходом усе розв'язати. Перед лицем антисоветських та антипартійних настроїв (про що в завуальованій формі говорять знов з'явлені в повістці денній «пережитки минулого») і само-

му Сталіну негайна експропріяція селянства здається безглуздом та злочинним шляхом, який «підірвав би всяку можливість перемоги пролетарської революції» (стор. 7). За іншого часу сам Сталін пішов би на подібну політичну авантюру. Власне кажучи, все його керування й було нічим іншим як саме брутальним політичним авантюризмом колишнього напасника на банки, який не брився й «мокрими» справами. Та тепер не ті часи, сам він не той і помічники не ті. Тим то він задалегідь таврує авантюризмом можливі спроби продовжити його передвоєнну політику.

Простіше було б усунути всіх небезпечних людей, що їх можна б підозрювати в нахилі до погубної для майбутнього советського устрою політики. Так Сталін і робив раніш. Та тепер у нього мало часу, можливо — й сил. Тим то він вдається до улюбленої ним політики неутралізації всіх суперників. Для цього він скликає довго відкладуваний XIX з'їзд. Цей з'їзд мусів прийняти заповіт і визнати душєрозпорядників, призначених самим вождем. Так, думав він, буде певніше.

Тепер, після смерті Сталіна, і особливо після перебудови, що її поспішно почали перепроваджувати деякі спадкоємці ще тоді, коли труп вождя не прохолов, намічені зміни в організації партії стають яснішими.

До чого в основному зводилася перебудова партійного апарату? Ліквідовано Політбюро та Оргбюро. Коли Сталін сам керував, — особи, які входили до цих органів, були його технічними помічниками. Не можна перебільшувати ролі Політбюро в минулому. В ньому сиділи люди, що власного обличчя не мали, але за них Сталін міг ручитися, що вони його не з'їдять. Своєї думки вони не мали і в цьому так відзначалися, що Сталін почав сумніватися в тому, що вони могли б по ньому успішно працювати. У зв'язку з цим і запропоновано створити ширшу олігархію — Президіум ЦК партії, в якому вони залишилися б, але куди ввійшли б і молодші партійці з певною ініціативою. В Політбюро останнім часом було 11 членів та 1 кандидат. У новоствореному Президіумі 36 осіб, з них 11 кандидатів. Створений шляхом компромісу найвищий орган виявився загромізким і навряд чи працездатним. Секретаріат значно поширено. Замість 4 осіб у ньому опинилось 10 осіб. Знов таки захід нерішучий. Як засіб попередження можливості створення тріумвірату або одноосібної диктатури, цей захід має певні підстави, але як спроба створити працездатний партійний орган — це замах з неприданими засобами.

Сильному оновленню та поширенню піддано Центральний Комітет партії. У ЦК складу 1939 року був 71 член та 68 кандидатів. У новому ЦК — 125 повних членів та 111 кандидатів. Членами нового ЦК залишилося лише 34 члени із старого складу та 7 осіб, переведених із старих кандидатів. З 111 кандидатів лише 10 осіб були ними в старому складі, а 6 осіб (Будьонний, Тимошенко, С. Захаров, В. Меркулов, Л. Корнієць, Б. Двінський) навіть і членами ЦК минулого скликання. В ЦК 1935 року загалом нових людей — 179 осіб (щось 76 відс.), з них членів 84 особи (67 відс.) та кандидатів 95 (85 відс.). Більшість нових членів, переважно секретарі обкомів партії,

протягнуто Маленковим та Хрущовим. Сталін особисто висував якнайбільше військових. У новому ЦК з командного складу Советської Армії 26 осіб (у тому числі — 6 члени ЦК). Дуже багато державних урядовців та господарників. Це перший ЦК в історії комуністичної партії СРСР, що в ньому партапаратники не мають більшості. За даними Майснера (див. «Ост-Ойропа», № 6, 1952, стор. 426), з 165 більш або менш відомих членів ЦК партапаратниками є 78 осіб (47 відс.). Якщо ми врахуємо, що багато з них мають спеціальну високу технічну освіту або освіту гуманітарну, то в цьому випадковій падіння ролі чисто партійних бюрократів в олігархічній верхівці партії стає ще помітнішим. Усі кандидати до нового ЦК були особисто затверджені самим Сталіном, проте наскільки відповідав його склад побажанням його найближчих помічників, показало найближче майбутнє, що наступило по смерті Сталіна.

Перед смертю Сталіну пощастило в царині внутрішньої політики провести два заходи: призначити себе головою комісії щодо переопрацювання програми комуністичної партії Советського Союзу, а також затвердити програму майбутнього показового процесу проти кремлівських лікарів. Чи організовано арешти самим диктатором, а чи кар'єристи з МГБ хотіли зробити кар'єру на перечуленій підозрливості вождя, тепер ще важко судити. Проте, обвинувачення Малєнкова, він, мовляв, є автором антисемітського процесу (що робить, наприклад, Ніколаєвський, див. «НРС») очевидячки відпадають. Інакше нічим не можна пояснити нинішню відмову від нього і проголошення всієї справи фантастичною та вигаданою.

Події, що відбулися з калейдоскопічною швидкістю слідом за смертю Сталіна, показали, що з'їзд виконував переважно волю вождя, яка не збігалася з бажаннями найближчих його клеветів і яку вони, лишившись без його владного тиску, і не думали виконувати. Історія повторюється. Як свого часу Сталін врочисто присягався йти шляхом Ілліча, готуючи в той же час свій власний курс, так і тепер Малєнкову нічого не коштує бити себе в груди й твердити, що він творить волю покійного.

Є всі підстави гадати, що Сталін помер принаймі на один-два дні раніше від офіційної дати смерті. Занадто вже поспішно його ховали і занадто швидко почали процес реорганізації всього того, що ще кілька днів тому здавалося непорушним та ухваленим одностайно. А це своєю чергою підкреслює, що з'їзд творив волю самого вождя, а не його найближчих співборців. Мабуть Сталін і намагався поширити найвищу владу, щоб ті не зробили спробу її сконцентрувати в своїх руках. Його нагла смерть не дозволила йому зміцнити новий партійний апарат.

Сталін помер згідно з офіційною версією ввечері 5 березня. А вже вранці 6-го числа відбувається спільне засідання пленуму ЦК, ради міністрів та Президіуму Верховного Совету. Вже перше речення ухвали звучить дещо дивно. Зібрані (скільки їх було — невідомо) «вважають найважливішим завданням партії та уряду — забезпечити безперервне та правильне керівництво всім життям країни, що своєю чергою вимагає найвищої згуртованості керівництва, недопущення будь-якого розброду та пані-

ки» (підкреслено нами). Чому партія стане більш згуртованою з ліквідацією кількох міністерств і пересаджуванням кількох осіб? Таж ще якихось п'ять місяців тому партія вважала, що якраз пророблена на з'їзді перебудова й забезпечує монолітність лав партії. При чому це було й думкою авторитетнішого від Маленкова члена партії, Сталіна. Пояснення цього тільки одне: навіть в уніфікованій та по-рабському слухняній голівці партії жадної єдності не було. Складена з безпринципних кар'єристів, вона негайно стане перетворюватися на кодрло гадюк, що починають одна одну жалити, щойно відійде дресувальник.

Торгівля між співборцями Сталіна почалася при домовині його.

Група на чолі з Маленковим, Хрущовим, Молотовим, Берією та Кагановичем, об'єднавшись для захоплення влади, відбула першого ж дня декілька вельми істотних змін у структурі найвищих органів партії та уряду, яка зробила їх панями країни. На чолі уряду став Маленков. Першими заступниками голови ради міністрів ССРСР стали Берія, Молотов, Булганін, Каганович. Вони склали разом Президіум Ради Міністрів. Бюро Президіуму ліквідовано. Відбувається перше «укрупнення» міністерств. Зливаються МГВ та МВД у міністерство внутрішніх справ. Молотов знову стає міністром закордонних справ. Свого часу Сталін визнав його не досить придатним для цього посту в нових міжнародних обставинах. Об'єднано міністерства внутрішньої та зовнішньої торгівлі, створено одне міністерство машинобудування, яке поглинуло міністерства автомобільної та тракторної промисловости, міністерство машинобудування та приладобудування, міністерство сільськогосподарчого машинобудування та міністерство станкобудування. Міністерство транспортового та важкого машинобудування створено замість колишніх чотирьох міністерств — транспортового машинобудування, судобудівельної промисловости, важкого машинобудування, будівельного та шляхового машинобудування. До міністерства електростанцій та електропромисловости влилося, крім двох міністерств цієї назви, ще міністерство промисловости засобів зв'язку.

Можливо, ці заходи мають під собою потрібну підставу, проте, звичайно, з ділового погляду поспішати особливої потреби не було. Тільки боротьбою за владу й визначено ці реформи.

Боротьба за переділ влади особливо яскраво виявляється в проведенні заходів у середині самої партії. Судячи з тексту ухвали, в партії функціонував орган, що його не згадано в матеріялах з'їзду, а саме — Бюро Президіуму ЦК КПСС. Змовники вирішили скоротити Президіум до 10 членів та 4 кандидатів (замість 25 та 11 відповідно). Зменшено й склад секретаріату з 10 членів до 4. Арістов та Суслів утратили свої місця в секретаріаті та вибули з Президіуму.

Варто відмітити, що Хрущов перебував з перших днів дещо в тіні. А з перебування в Політбюрі та в секретаріаті партії він старший за Маленкова. Відомо, що його становище трохи захиталося в 1950—1951 рр. у зв'язку з проектом влаштування агроміст, що його партія під тиском Маленкова не схвалила.

Проте, він вистоявся, бо Сталін йому дуже довіряв та особисто симпатизував.

Про роллю Хрущова в післясталінській коаліції згадується досить глухо, і в першій ухвалі спільного засідання пленуму ЦК, Ради Міністрів та Верховного Совету є лише такі рядки:

«Визнати за потрібне, щоб тов. Хрущов М. С. зосередився на праці в Центральному Комітеті КПСС і у зв'язку з цим звільнити його від обов'язків першого секретаря Московського Комітету КПСС.»

Тиждень, що лишився до скликання четвертої сесії Верховного Совету, Хрущов та його прибічники, які побоювалися концентрації в руках Маленкова всіх прерогатив влади, скориставшись з того, що на сесію приїхали з провінції члени ЦК, використали для проведення екстренного пленуму ЦК. Його почато, очевидно, напередодні дня відкриття сесії Верховного Совету.

Вельми ймовірно, що Маленков не піддавався, і пленум затягся на 14-те березня. Довелося відкласти на один день початок сесії без оголошення відтермінування її. Це вже було скандалом. Делегати сиділи в Москві й чекали, чим закінчатся кулюарні переговори водіїв.

Хрущову пощастило досягти «самоскладення» Маленковим своїх обов'язків секретаря партії та кооптації Суслів до секретаріату. Проте й Хрущову довелося зробити поступку. Щоб не підірвати авторитету Маленкова, публікацію ухвали вирішено здійснити за тиждень (21 березня), після закінчення сесії і оголошення її вислідів у пресі. Останні, як відомо, опубліковано вже наступного дня (16 березня).

Четверту сесію Верховного Совету ССРСР проведено за один день. Покірні депутати мусли без заперечень і без жадної видимости демократії мовчки вислухати диктат трійки — Хрущова, Берії та Маленкова і одноголосно схвалити порушення конституції — усунення Шверніка та призначення Ворошилова на голову президіуму Верховного Совету, самопризначення Маленкова головою Ради Міністрів, перетворення міністерств і внесення змін та доповнень у статті 70, 77 і 78 конституції щодо реорганізації міністерств. На сесії проведено даліше об'єднання низки союзних міністерств.

З 51 міністерства, що існували раніше (див. А. Денісов та ін., «Основи советского государственного права», стор. стор. 120—121), після об'єднання залишилося тільки 25. З 6—7 комітетів, що були при Раді Міністрів ССРСР, самостійними лишаються надалі лише Державний комітет у справах будівництва та Державний плановий комітет. Його голова, Г. П. Косяченко дістав у свої руки комітет у тому стані, в якому він був за часів Вознесенського. В матеріялах четвертої сесії Верховного Совету ані словом не згадано про Комітет у справах фізкультури й спорту. Невідомо — чи залишається він, а чи зливається з якоюнебудь іншою організацією або ввійде в одне з міністерств.

Відбута реформа дозволила керівну голівку скоротити майже вдвоє (до 26 осіб) і усунути з неї додаткову кількість небажаних співпрацівників, бо на чолі реорганізованих міністерств поставлено нових людей (міністром сільського господарства став Коз-

лов, а Бенедіктов, який був ним дванадцять років, ніде не згаданий).

На концентрацію влади вказує й те, що з 10 членів нового Президіуму партії 8 стало міністрами (Маленков, Берія, Молотов, Булганін, Кагановіч, Мікоян, Сабуров, Первухін). Один з 4-х кандидатів у члени Президіуму також стає міністром — це Пономаренко. Якщо відмітити, що з двох членів Президіуму, що залишилися, одного призначено головою президіуму Верховного Совету (Ворошилов), а інший очолює секретаріат партії (Хрущов), і з трьох кандидатів до Президіуму, що залишилися, одному надано місце голови ВЦСПС (Швернік), а двоє очолюють партійний апарат двох з найбільших союзних республік (Мельніков та Багіров), то ми можемо твердити, що вся зменшена по перевороті голівка партії розподілила між собою всі ключові позиції в державному апараті.

Цікаво відмітити, що з решти 18 міністрів союзних міністерств 9 члени ЦК, 7 кандидати до ЦК і лише двоє не входять у найвищий партійний ареопаг (Третяков — міністер охорони здоров'я та Псурцев — міністер зв'язку). Голова державної планової комісії входить до складу Центральної ревізійної комісії КП ССРСР, а голова Державного комітету у справах будівництва — К. М. Соколов — кандидат у ЦК.

Таке глибоке промкнення в організацію державного керівництва верхівки чистого партійного апарату говорить не тільки про концентрацію всіх родів влади в руках небагатьох, але й відступ чисто партійних завдань на другий план. Звичайно, це зовсім не говорить про самоліквідацію партії, а лише свідчить про прагнення зібрати в один кулак усі функції керівництва, організації та контролю життя в країні.

Одночасно з захопленням влади в державному апараті змовники намагалися зміцнити свої позиції і в інших адміністративних органах, як от Верховний Совет. Щоправда, роля Ворошилова чисто декоративна, але тепер він на більше й не претендує. Разом із Шверніком усунено секретаря президіуму Верховного Совету — А. Горкіна, одного з найстарших працівників советського апарату. Його посаду дістав Пегов за послуги «переможцям» під час проведення XIX з'їзду.

Андрєєв, який опинився не при справах, був влаштований членом президіуму Верховного Совету.

Відбувши малий палацовий переворот та успішно захопивши ключові позиції влади, невільні союзники Маленков, Молотов, Хрущов, Берія та Кагановіч прагнули, не зволікаючи, провести низку заходів, які забезпечили б їм запілля, приспали б громадську думку і попередили б можливу антисоветську активність у країнах-сателітах. Особливу вагу віддано тому, щоб скувати ініціативу країн Західного Бльоку, особливо Америки, якиминьбудь переговорами, щоб цим одночасно паралізувати можливі виступи з боку найбільш підготованих до революційної діяльності еміграційних організацій. З цього погляду комуністам пощастило досягти багато.

На похорон було викликано генеральних секретарів чужоземних компартій та керівників урядів сателітів. Тільки Мао-Цзе-дун відхилив запрошення і замість себе післав міністра закордонних справ, який на трибуні мавзолею стояв серед советських

представників, а не разом з іншими гостями. На трибуні мавзолею чужоземних гостей виявилось більше, ніж господарів — явище небачене в практиці кремлівських парадів та похоронів. Від чужоземних компартій були присутні — Георгію-Деж, Болеслав Берут, Пак Ден Ай, Ульбріхт, Дольорес Ібарурі, Гротевольт, Червенков, Ракоші, П'єтро Ненні, Тольятті, Дюкльо, Готвальд та згаданий раніше Чжу-Ен-лай. Не зазнали чести стояти серед верховодів долі комуністичного світу Гаррі Полліт (Англія), голова компартії Австрії Копленіг та фінської — Вілле Пессі, які несли коло домовини почесну вахту.

В ті дні відбуто наради з усіма присутніми керівниками компартій. Наслідки невідомі, хоча можна чекати розбіжностей між ССРСР та Китаєм, бо Мао Цзе-дун вважає себе найоголовнішим вождем комуністичного світу і може через те претендувати на керівну ролю в Комінформі. Далі, заява Тіто про можливий вихід Болгарії з советського ярма і претенсії її на самостійний шлях, подібно до Югославії, можливо, не позбавлена підстав. Яке б не було майбутнє, але тепер, очевидячки, досягнуто певної угоди і за найближчих днів Кремль може не побоюватися появи значних розколин у Східньому Бльоці. На ознаку лояльності багато з комінформівців опублікували статті в «Правді» про Сталіна.

Країнам Західного Бльоку з перших же годин дали зрозуміти, що новий уряд піде значно далі на поступки, ніж це було за Сталіна. Недвозначно про це натякав Молотов, приймавши 11 березня урядові делегації Турецької республіки, делегації Афганістану, голову Ради Міністрів та міністра закордонних справ Фінляндії. 14 березня в Молотова відбулося прийняття урядової делегації Ірану.

2 квітня Молотов виступає з широкою заявою з приводу корейського питання, в якій підкреслює, що «советський уряд невхильно підтримував усі кроки, скеровані до встановлення справедливого перемир'я та на припинення війни в Кореї («Правда», 2. 4. 1953).

Інсценізувавши інцидент з обстрілом англійського літака, Кремль швидко запропонував піти на переговори про встановлення нових умов літання через Східню Зону Німеччини до Берліну. В середині ССРСР цей крок має показати населенню, що новий уряд достатньо твердий у міжнародній політиці і не боїться «провокації».

Усі ці заходи мають кінцевою метою тільки одне — **виграти час**. Вони аж ніяк не свідчать за особливе миролюбство нового уряду. Він бо перебуває тепер поміж двох вогнів і тому робить реверанси на всі боки. В чужоземному світі — щоб мати час ліквідувати прямих та потенційних ворогів у партійному та позапартійному середовищі.

У внутрішній політиці проведено два заходи, які мають прихилити населення на бік нового уряду і змусити визнати його за законний. Перший — проголошення амністії для частини ув'язнених (ухвала президіуму Верховного Совету з 27 березня). Перецінювати його не варто. Це звичайна гра нових диктаторів, які звільнюють невеличку частину давніх ув'язнених, щоб мати місце для киданих до в'язниці небезпечних їм людей. Зовні декларативний захід,

він має під собою й економічне обґрунтування. Звільнюють інвалідів, старих — людей, непридатних до праці і тим самим таких, що дарма жують державний хліб. Випускають на волю неповнолітніх, що їх корисніше вжити на виробництві. Звільнюють жінок, що мають дітей, харчування яких під час ув'язнення їхніх матерів лягає на державний кошторіс.

З чоловіків під амністією підпадають лише ті, хто вчинили службові злочини. На дев'ять десятих — все це колишні партійці.

Можна ще вказати на можливість повторення під час звільнення тих самих трюків, які пророблювано неодноразово советською владою на честь круглих річниць жовтня (10-, 15-річчя). Перед амністією переглядають численні справи і значній частині ув'язнених, терміни ув'язнення побільшують, а статті, за якими звільнюють за амністією, замінюють іншими.

1 квітня публікується ухвала Ради Міністрів і ЦК КПСС «про нову знижку роздрібних цін на споживчі та промислові товари». Це — шоста за чергою знижка цін від 1947 року, і її подано як досягнення нової влади та її добра воля поліпшити стандарт життя.

Пропагандивний трюк із знижкою цін — шаблонний, проте разом з тим не позбавлений значення засіб. Не можна забувати, що й нові ціни стоять вище за довоєний рівень і що зростання видатності праці за минулий рік на 7% майже повністю компенсують втрати державного кошторису.

У середньому ціни знижено на 10—15%. Різкі знижці піддано ціни на картоплю, овочі (50%) та фрукти (25%). Цим заходом уряд хоче притягнути на свій бік симпатії міського населення і підірвати колхозну торгівлю. З усього бачити, що держава вже в цьому році робитиме спробу повністю монополізувати торгівлю сільськогосподарчими продуктами та форсувати «продуктообмін» за Сталінін.

Якщо обидва згадані заходи (амністія та знижка цін) є перевіреними засобами «пірника» в советській політиці, то третій, зовсім недавно здійснений у внутрішньому житті країни — лишається безпрецедентним. Це — сенсаційне визнання готованого показового процесу над кремлівськими лікарями як справи, цілком зфабрикованої слідчими органами. Обвинувачувачі сідають на лаву підсудних, і до них напевно застосують ті ж самі «недозволені советською юридичною практикою» заходи, що ними витягано «зізнання» в мільонів советських громадян, суджених у антисовєтських справах. У лікарки-наклепниці й виказчиці Тимошук відбирають «зароблений» нею орден Леніна. Можна уявити видовжені фізіології піків, тольятті, берутів та інших комінформівських лідерів по тому, як вони прочитали сповіщення. Вони ж бо всі посилали лікарці Тимошук вдячні листи за виявленню пильності.

Головне обвинувачення появлено Рюміну — заступникові міністра МГБ та керівникові слідства, а також іншим особам, прізвищ яких советська преса не подає. Колишньому міністрові МГБ Ігнат'єву інкриміновано «політичну сліпоту», «ротозійство». Як «в'яляється», він дозволив такому злочинному авантюристові, яким був його заступник, обманути себе і звести всіх у заблуд. Член сталінського Президіуму ЦК і вибраний на секретаря ЦК в першій акції захоплення влади (6 березня) Ігнат'єв тепер втрачає

всі свої позиції в партії та усувається з усіх постів. Це ще раз стверджує, що тертя й боротьба нагорі тривають далі. Щодо Маленкова та його ролі в цій справі, західня преса робить надзвичайно цікавий зигзаг. Реніше його обвинувачувано в антисемітизмі і у створенні процесу проти лікарів та пов'язаних з ними міжнародних єврейських організацій. Тепер же твердять, що російську шовіністичну політику очолював покійний Жданов — супротивник Маленкова, а особисто Маленков — прихильник пролетарського інтернаціоналізму і стоїть за рівність та братерство советських народів, що й підкреслено в передовій «Правди» з 7 квітня. Тактичний маневр Маленкова та нового уряду цілком безпідставно приймають за новий курс у національному питанні в СССР та за кордоном. Майбутнє покаже, що це не так, що це тільки тактичний крок, щоб виграти час та зміцнити своє становище в середині країни.

Місяць, що минув після смерті Сталіна, був незвичайно багатий на події виняткової важливості, які можуть призвести до найнесподіваніших наслідків. Підсумовуючи всі події, що відбулися за цей вельми короткий відтинок часу, ми приходимо до таких висновків:

1. Сталін перед ХІХ з'їздом і на самому з'їзді намагався досягти обіцянки повного переємства його політики, уповільнення темпів переходу до комунізму і для цього досяг поширення керівної верхівки партії.

2. На з'їзді Сталін повністю диктував свою волю і проводив свої плани.

3. По смерті Сталіна Маленков, спираючись на частину старих кадрів, намагався повністю закріпити за собою всі керівні пости в партії та в державному апараті.

4. Зазіхання Маленкова на єдиновладу не мали здійснення. По кількох днях перебування на пості голови Ради Міністрів і на ролі секретаря партії йому довелося після боротьби поступитися Хрущову очолюванням партійного апарату.

5. З перших же днів посталінського періоду група, що захопила владу, сконцентрувала владу в руках невеликого шару партійної охлократії і провела низку заходів організаційного порядку, що йдуть урозтіч з вимогами Сталіна.

6. Компроміс, досягнутий при поділі влади, не дав очікуваної рівноваги сил. Тим то найближчим часом можуть послідувати дальше організаційне ламання і запекліша боротьба в середині керівного шару, що може йти в парі із взаємним знищенням.

7. Не тільки населення країни, а й низи партії не беруть участі в боротьбі переємників Сталіна, яка точиться. Проте, надії на пом'якшення режиму такі великі і існуюче незадоволення советським ладом таке велике, що нова влада, для того, щоб утриматися, повинна буде піти на дальші поступки або ж намагатиметься ще тугіше закрутити гайки комуністичного пресу.

8. При недостатній гнучкості сталінських переємників і ускладненні міжнародного становища можна очікувати переростання побутового незадоволення в активну революційну боротьбу під політичними визвольними гаслами.

Хома Брут

Промова президента Айзенгауера

Президент Айзенгауер виступив на банкеті редакторів американських часописів з великою промовою, в якій докладно висвітлив план закордонної політики США. За цим планом має бути припинене озброєння і повернено світові мир та добробут. През. Айзенгауер у п'ятьох тезах зробив нарис того становища, на підставі якого США, у протилежність Советському Союзові, будують свою політику:

1. Жодний нарід земної кулі не повинен розглядатися як ворог, бо все людство жадає миру та справедливості.

2. Лише в єднанні з іншими націями кожна нація може здобути мир та добробут.

3. Встановлення форми державного управління та господарства — є безперечне право кожної нації.

4. Ніяка нація не має права накидати іншим націям свою форму державного управління.

5. Тривалий мир може бути заснований не на прискорених темпах озброєння, а лише на чесному ставленні до народів та чесному розумінні їх. Ці основи мирної організації світу, — каже далі през. Айзенгауер, — можуть бути лише тоді досягнені, коли, поруч з іншими міроприємствами світ буде визволений від тягару озброєнь. Щоб досягнути цього, американський уряд бажає скласти угоду про роззброєння. Ця угода має містити такі пункти:

1. Абсолютне зменшення всіх військових та охоронно-поліцейних сил кожної нації. 2. Використання стратегічної сировини повинно бути обмежено квотами, які повинні бути встановлені за спільною згодою. 3. Потрібно встановити дійсний контроль над виробленням атомової енергії. Вироблення атомової зброї забороняється. 4. Потрібно обмежити або зовсім заборонити вироблення різних родів зброї масового винищування. 5. Здійснення цих міроприємств та контроль можуть бути досягнені шляхом достатніх гарантій та права інспекції з боку ООН. Советському Союзові, — каже далі президент Айзенгауер, — треба поставити такі питання: а) Чи погоджується Советський Союз використати свій вплив на східні народи Азії для того, щоб припинити війну не тільки в Кореї, а й в усій Азії. б) Чи згоджується Советський Союз надати іншим народам право вільного вибору форми державного управління і права вільного об'єднання з іншими народами. в) Чи бажає советський уряд, за погодженням з іншими націями, подати серйозні пропозиції щодо роззброєння. Якщо Советський Союз на це не погодиться, то де тоді конкретний доказ того, що Советський Союз дійсно бажає миру? Жадоба миру, — підкреслив президент Айзенгауер, — дуже велика, щоб якийнебудь уряд міг розчарувати надії людей простими обіцянками. Лише дії зможуть переконати.

Зміст промови державного секретаря Даллеса

19 квітня перед тією ж самою аудиторією, перед якою през. Айзенгауер 16 квітня накреслив свою знаменну програму встановлення миру, п. Д. Ф. Даллес виголосив промову, в якій дав докладні пояснення щодо вищезазначеної програми миру. «США, — каже п. Даллес, — планують нові міроприємства для захисту Заходу, які гарантували б військову безпеку і в той же час не обтяжували б надмірно державне господарство окремих країн. Ясна і недвозначна політика США очевидно спонукала советський уряд змінити свою політику, в зв'язку з чим за останні тижні з'явилися різні заяви Кремля, які можна назвати не «мирною офензивою», а «мирною дефензивою».

Президент Айзенгауер своєю промовою відчинив двері в будинок миру і закликав Советський Союз вступити в цей будинок. Цей заклик зроблено виразно, і його не можна оминати, як риторичне формулювання. Вона є виразом рішучої стадії закордонної політики уряду Айзенгауера. Посилаючись на промову през. Айзенгауера, п. Даллес звернувся до Советського Союзу з новим закликом прийняти програму миру, щоб таким чином покінчити з темним розділом світової історії насиченим недовір'ям і жахом. Прийняттям пропозицій Айзенгауера Советсь-

кий Союз може сприяти тому, що для всього світу настане епоха миру. Але до цього часу Советський Союз не зробив нічого, «щоб зменшити загальну напруженість і переконати нас у потребі припинити наші змагання щодо укріплення спільної оборони в межах північно-атлантичного пакту».

Далі п. Даллес заявив: «Промова през. Айзенгауера могла б бути виголошена ще під час приступлення президента до виконання своїх обов'язків, але тоді таку промову могли прийняти як вияв слабости».

Тепер становище змінилося. Угода про об'єднаний захист Європи та участь у ньому Німеччини вливає нові сили в сім'ю народів. Ця угода в найближчому часі має бути ратифікована всіма учасниками. Дальшою передумовою зростання сил Заходу є майбутній з'їзд НАТО в Парижі, на якому будуть обговорюватися заходи для укріплення вільного світу з таким розрахунком, щоб відбити всяке бажання в агресора почати спробу агресії. Уряд Айзенгауера розглядає всі конфлікти на Сході та Південному Сході Азії як єдиний фронт комуністичної агресії, і тому комуністи не можуть розраховувати на те, що за рахунок мирного розв'язання конфлікту в одному місці вони не можуть посилати агресію в іншому.

Міжнародна інформація

Бундесканцлер д-р Аденауер прибув до Америки на пароплаві «Юнайтед Стейтс».

★

Північнокорейське та китайське командування заявили, що вони погоджуються з пропозицією верховного командувача військ ООН ген. Кларка про негайний початок обміну раненими та хворими полоненими.

★

Верховний комісар Північно-Американських Сполучених Штатів Конант та його французький колега Франсуа Понсе погодилися з пропозицією ген. Чуйкова, щоб дальші переговори в справі безпеки полетів літаків великих західних держав повітряним коридором провадити в присутності представників Америки, Англії, Франції та Советського Союзу.

★

США та Японія підписали двохсторонній договір про дружні взаємини, торгівлю та мореплавання.

★

З 18 держав Британія перша ратифікувала договір про врегулювання німецьких передвоєнних боргів.

★

На Західному відтинку корейського фронту відбито запеклі атаки комуністів.

★

З Москви повідомляють про звільнення 15 лікарів, яких було заарештовано в січні місяці ц. р. і обвинувачено в ставленні неправильних діагноз, що нібито спричинило смерть Жданова, Щербакова та інших, і в спробі замаху на життя високих партійних керівників. Також оголошено, що спеціальна комісія розслідувала цю справу й пришла до висновку, що обвинувачення лікарів є наклепницьке, а зізнання — примусове, через вжиття слідчими МГБ «незаконних» засобів.

★

Італійський президент Люїджі Ейнавді за пропозицією уряду розпустив обидві палати і призначив на 7. червня ц. р. нові вибори, які будуть провадитися на підставі щойно прийнятого обома палатами нового виборчого закону.

★

У свій час, за життя Сталіна, советський уряд вимагав від американського амбасадора звільнити будинок, який займала амбагада майже 20 років, і переселитися до іншого будинку. Тепер советський уряд повідомив, що амбагада може залишитися в цьому будинку.

★

В протоці Дарданели затонув турецький підводний човен. Загинула 91 особа залого.

★

Після майже шестимісячної перерви в Панмунджоні знову зустрілися представники комуністичного командування та командування військ ООН для

остаточного врегулювання обміну хворими та раненими полоненими.

★

Заарештовано та віддано до суду заступника міністра МГБ Рюміна та слідчих, які провадили справу заарештованих лікарів та вживали «незаконних» засобів для отримання «зізнання».

★

Бундесканцлер д-р Аденауер прилетів з Нью-Йорку до Вашингтону, де відбув першу розмову з през. Айзенгауером та конферував з державним секретарем Даллесом.

★

Замість Трюгве Лі генеральним секретарем ООН обрано заступника міністра закордонних справ Швеції п. Гаммарскільоляда.

★

В Берліні почалися переговори представників чотирьох великих держав про врегулювання справи полетів літаків над советською зоною, т. зв. повітряним коридором.

★

Колишнього міністра МГБ Ігнат'єва, якого після об'єднання МБД і МГБ було призначено на одного з секретарів ЦК комуністичної партії, знято з посади за «ротозійство» в справі арешту лікарів.

★

Бундесканцлер д-р Аденауер відбув повторну конференцію з державним секретарем Даллесом.

★

Під час переговорів у Панмунджоні виявилось, що комуністи мають лише 600 хворих та поранених вояків, у той час, як ООН мають повернути 5 800 осіб.

★

Пленум ООН ухвалив план західних держав про продовження праці комісії для розбросення.

★

В Кенії мали місце сутички британських військових частин з терористами Мав-Мав.

★

В Пірл-Гарбор провадилася таємна військова конференція в справі захисту південно-східної Азії.

Трьохденні переговори бундесканцлера д-ра Аденауера з американським урядом закінчилися. Видадено наступного змісту комунікат:

1. Найкращим доказом «доброї волі» московських володарів була їхня згода на вільні вибори в советській зоні та повернення сотень тисяч військово-полонених, які ще до цього часу перебувають в Советському Союзі.

2. Єдиним шляхом до розв'язання німецької проблеми є об'єднання Німеччини на засадах свободи та демократії.

3. Треба використати всі засоби для того, щоб усунути напружені взаємини між советською зоною та Заходом, але в той самий час вільні нації не повинні

втрачати свою пильність і зусилля домогтися єдності й могутності.

4. В справі розв'язання саарської проблеми треба якнайскоріше домовитися з Францією.

5. Щоб допомогти розв'язати проблему втікачів у Німецькій Республіці, США посилять свою програму інвестицій та господарчої допомоги. В зв'язку з цим Г. Стассен заявив, що на черзі стоїть також питання безпосередньої допомоги втікачам за рахунок нової американської програми для закордонних держав.

6. Америка готова переглянути справу засуджених військових злочинців. Така акція цілком можлива після остаточної ратифікації угоди про участь Німеччини в захисті Європи.

7. Обидві нації прийшли до згоди якнайскоріше почати переговори про укладення нових угод про дружні стосунки та про торгівлю поміж обома країнами. Покищо повинна мати силу угода 1923 року.

8. Після остаточної ратифікації угоди про європейське об'єднання для захисту Європи Німеччина одержить право брати участь у розв'язанні також і морських питань.

9. Німецька Республіка повинна вжити всіх заходів, щоб стратегічний матеріал не потрапляв до комуністичних країн.

10. Америка згодна повернути Німеччині 350 кораблів вартістю бл. 7,1 млн. доларів, які в свій час конфіскувано як військове майно.

★

Уряд Східної Німеччини постановив від 1 травня залишити без харчових карток усіх німців східної зони, які працюють у західному секторі Берліну.

★

Німецька поліція викрила велику шпійонську організацію, яка орудувала на користь советів. Заарештовано 38 осіб. Ведеться розшук ще 10-х осіб.

★

Президент Айзенгауер підписав ратифіковану угоду про німецькі закордонні борги і про врегулювання німецьких повоєнних боргів.

★

Комуністичне військо в Індокитаї, почало наступ на Лаос, одну з трьох індокитайських держав, яка ще не зазнала повстанських комуністичних дій.

★

В Панмунджоні підписано угоду про умови обміну хворими та пораненими.

★

Уряд советської зони Німеччини постановив, починаючи з 1 травня, видавати харчові картки на м'ясо, товщ та цукор лише працюючим та дітям до 15 років. В зв'язку з цим бл. 2 млн. осіб залишається без харчових карток і повинні будуть купувати харчі за цінами вільного ринку.

Новий американський амбасадор п. Болен прибув до Москви.

★

В Парижі відкрилася трьохденна конференція генеральної соціалістичної інтернаціональної ради.

★

Французький міністер оборони Плевен прибув до Вашингтону, де відбув розмову з през. Айзенгауером.

В Тегерані сталися великі заворушення і криваві сутички між військовими частинами та демонстрантами.

★

Під час промови аргентинського президента вибухло дві бомби. 6 осіб забито і 92 поранено. Натопт підпалив і зруйнував будинки всіх опозиційних партій. Цікаво, що будинок комуністичної партії не зруйновано.

★

Як повідомляє з Бонну уповноважений, у справі безпеки країни п. Теодор Блянк, щодня надходить 250—300 заяв від осіб, бажаючих бути добровільно зарахованими до майбутньої німецької армії. Вже подано бл. 56.000 таких заяв, у тій кількості — 16.000 від колишніх офіцерів, 20.000 від унтерофіцерів, 20.000 — від колишніх солдатів.

★

Відбулося випробовування нового бомбардувальника американської повітряної фльоти. Цей бомбардувальник на висоті 13.000 метрів досяг середньої швидкості 1 270 км на годину.

★

Московська «Правда» надрукувала статтю, в якій вказує, що партійне керівництво повинно бути побудоване на засадах колегіальности замість одноосібности, тобто, диктатури.

Советський міністер права Гершенін помістив у московській «Правді» статтю, в якій він гостро засуджує випадки расової ненависті та дискримінації.

★

1 квітня в Панмунджоні відбувся перший обмін хворих та ранених полонених. Командування ОН передало 500 осіб, а одержало від комуністів 50 південнокорейців, 30 американців, 12 англійців та 8 осіб інших націй.

★

З Москви повідомляють, що в Грузії знято з посади та заарештовано міністра МГБ Рухадзе та двох його співпрацівників Тієладзе та Чарквіані. Крім того, перегрупувано весь грузинський уряд. Новий голова уряду Бахрадзе в своїй промові засудив заарештованих як ворогів народу, які затоптали своїми ногами права грузинських громадян. Вони заарештували ні в чому неповинних людей, яких тепер звільнено й реабілітовано, причому одного з них — Барамія навіть призначено в новому уряді на посаду міністра земельних справ, а двох інших — на посаду заступників міністра державного контролю.

★

Повернувшись з комуністичного полону, вояки ООН розповідають про нечувані страждання, яких вони зазнали в комуністичних таборах. Багато тисяч полонених загинуло від голоду та епідемічних хвороб. Жодної медичної допомоги вони не отримували.

★

Як повідомляє «Ді Ное Цайтунг», Болгарія, яка колись була однією з найбагатших країн щодо харчових продуктів, тепер відчуває жажливу харчову

кризу. Ніяке раціонування вже не допомагає, населення голодує.

★

Командування військ ООН в Кореї шляхом радіо-пересилання та скинутих листівок оголосило, що воно заплатить пілотові з комуністичного війська 100 тис. доларів за літак типу МІГ, а далі за кожного такого літака буде сплачено 50 тис. доларів.

★

През. Айзенгауер поставив перед Конгресом вимогу переглянути та поліпшити т. зв. іміграційний закон Мак Керена, який дуже обмежує контингент кількості імігрантів до Америки, а також радить Конгресові прийняти закон іміграції 240 тис. осіб на протязі двох років головним чином переміщених осіб та втікачів з поза залізної завіси.

★

Міністер закордонних справ США Д. Ф. Даллес в своїй промові 30 квітня відзначив великий успіх щойно закінченої конференції Атлантичної Ради. Між іншим п. Даллес вказав на те, що в обороні Європи без німецької участі в ній буде велика прогалина, якої західні держави ніяк не зможуть затулити. Врешті п. Даллес підкреслив, що бойова могутність Атлантичного пакту за рік виросла на 30%.

★

В переговорах в Кореї про обмін військовополонених помічається деяке взаємне порозуміння. За

Чому я відмовився вшанувати пам'ять Сталіна

Подаємо тут передову статтю французького журналу «Контакт», автором якої є депутат французького Національного Зібрання п. Жан ле-Байль.

Редакція

Всупереч повідомленню урядового радіо, не всі депутати приєдналися до заклику Національного Зібрання (п. Ерію) про вшанування пам'яті генераліссіма Сталіна. Двоє з присутніх не встали з своїх крісел, і одним з них був я.

Я не пишаюся своїм вчинком, але й не засуджую себе за нього. Просто, як депутат парламенту, я ухилився від цього чину, який, на мою думку, виходить за межі звичайного висловлення співчуття.

Французи! Я зовсім не рахую за свій обов'язок виявляти свою прихильність до Сталіна, який ніколи не був і не міг бути визволителем нашої країни, який, лише проти своєї волі, став нашим союзником після того, як Гітлер напав на Советський Союз.

Я не почуваю себе зобов'язаним йому за Сталінград, в якому він захищав Росію, зневажаючи далі Францію так само, як і в 1939 році, коли він, у наслідок своєї дипломатичної і військової зради, віддав Францію Гітлерові на поталу. Я не почуваю себе зобов'язаним людині, яка підтримує Го-Чі-Міна і Мао-Цзе-Тунга проти французьких солдатів, які рмчрають в Індокитаї та в Кореї.

Я, нарешті, зовсім незобов'язаний людині, яка, після закінчення другої світової війни, робила все, щоб захопити і підкорити собі нашу країну, і захо-

Під час друкування цього числа «Бюлетню УВР» до нас дійшла сумна вістка про несподівану смерть 9. VI. ц. р. о 14 год. дня одного з найвидатніших основоположників Українського Визвольного Руху, члена ВК УВР та голови Об'єднання Українських Аграрників

проф. Л. С. Бойка

Члени ВК УВР з великим жалем сповідають про це всіх своїх членів і однодумців.

пропозицією командування ООН, ті військовополонені, що відмовляються від репатріації, мають залишитися в таборах і протягом 60-ти днів обидві сторони матимуть вільний доступ до них. За офіційним повідомленням з Вашингтону 48 500 військовополонених остаточно відмовились від репатріації; в тому числі 34.000 північнокорейців та 14 500 китайців. 84.000 можуть бути негайно репатрійованими.

пила б її, якби його п'ята колона не зустріла б рішучу протидію з боку чесних французьких патріотів.

Я завжди був по боці пригнічених народів, і я завжди ставлюся до них з великою симпатією, але не до тих рабів, які схиляють голови перед своїм померлим тираном. Я ставлюся з великою пошаною і з симпатією до тих, яких за їхню політичну діяльність вислано до сибірських концентраційних таборів на каторжну працю і які прийняли вістки про смерть тирана як промінь надії на своє визволення.

Я республіканець і пацифіст, і тому я не приєдную свій голос до хору вихвалювачів нібито великої людини, бо я зовсім не вважаю його за достойного бути в ряді великих людей. Він завжди ґрунтував свої успіхи на пригніченні свого народу і на брутальних загарбаннях інших націй.

Шануючи пам'ять кожної людини, я не можу схилити свою голову перед труною неблаганного тирана, який, не задовольняючись ліквідацією всього, що стояло на його шляху, так, ворогів, як і друзів, зробив з правосуддя інструмент для легалізації вбивств та нелюдських страждань.

Нарешті, як соціаліст, учень Жореса, я не можу простити цьому диктаторові те зло, яке він спричинив соціалізму, розбивши порив світового робітництва та втоптавши в бруд своїм східним деспотизмом величезні ідеали гуманізму.

Ось чому я був проти вшанування пам'яті Сталіна.

Жан ле-Байль

(З французької мови переклав І. Малінський)

Між двома веснами 1917-1918 р.р.

Перші три місяці 1917 року дістали пізніше, з історичної перспективи, символічну назву «весни народів». За цей час відбулися події глибокого значення, що різко повернули не тільки колесо історії народів царської Росії, яка під ударом революційних сил почала тоді валитися, а й історії народів Західної Європи, тобто — історії всесвітньої. Революція на території царської Росії закінчилася перемогою большевиків, і ця перемога поставила решту вільного світу перед тяжким іспитом, який триває й досьогодні і який має довести життєздатність вільного світу, його спромогу, покінчивши раз і назавжди з будь-якою тоталітарною системою гноблення народів та людини, влаштувати людське життя за тим зразком, про який мріяли і який заповіли кращі представники людства.

Зокрема для України період між двома веснами — 1917 і 1918 років — був періодом вирішним. Як і всі інші народи Росії, пробуджені революцією до самодіяльності, українці за цей короткий відтинок історичного часу пройшли величезну якісну революцію: від провінційної «народности» до народу, який заявив про свої права жити нарівні з іншими в межах федеративного устрою нового державного твору, від ідеї культурної автономії — до ідеї цілковитої державної незалежності. Надхненна полум'яними словами великого свого пророка Тараса Шевченка, українська нація в особі її інтелігенції, що репрезентувала найрізноманітніші політичні концепції від націонал-комунізму до монархізму, висувала одну по одній ідеї української державности, здійснення яких мало б принести щастя, добробут і повний розвиток сил пробудженої до життя нації. Цей проміжок часу між двома веснами і став періодом експериментування, коли, розривана внутрішніми суперечностями і атакована ворогом іззовні, Україна стала на велетенську історичну пробу своїх сил і своєї життєздатности.

У наше завдання тут не входить календарний огляд подій: вони відомі учасникам їх з живої дійсности, а молодшим поколінням — з книжок, газетних статтів, мемуарів та інших численних матеріалів, публікованих на еміграції. Не маємо ми на меті й виступати в ролі судді тих подій: кожне явище тодішнього українського життя, кожна людська особистість, що відіграла ту або іншу роль в бурхливих подіях того часу, несли в собі і позитивне, і негативне, як то завжди буває в періоди творення історії, і тому остаточний висновок і присуд зможе винести тільки зовсім нове покоління, для якого 1917—1918 роки будуть такою ж далекою минувшиною, як для нас епохи Хмельницького та Мазепи.

У чотирьох універсалах Центральної Ради послідовно засвідчено еволюцію української соціалістичної інтелігенції, яка становила собою переважну більшість нового державного твору, від ідеї федерації в межах «нової революційної Росії» до цілковитої державної незалежності України. До цієї останньої ідеї тодішні фактичні керівники України прийшли радше під тиском зовнішніх подій — в Четвертому універсалі написано дослівно, що до

самостійности України «нас вимушено», — тоді, коли, перед лицем большевицької практики, почали поступово розвіюватись соціалістичні ілюзії про «всесвітнє братерство» й подібні високі ідеали, здійснення яких мало розпочатися з всеросійською революцією. Але цим крайнім кроком керівники України не могли вже спинити стихійного розвитку подій, як не могли вони його локалізувати й далекосяжними соціальними реформами. Те, що тоді у своїй облудній пропаганді обіцяли народові большевики, було однак прибавливіше, «прогресивніше», «революційніше», за земельну та інші реформи Центральної Ради, і реальна дійсність являла собою поле діяльности, де зударювалися між собою розагітовані большевиками крайні революційні елементи, з одного боку, і окупаційна сила німецької армії, тобто чинник зовнішній, що до нього по допомозі вдалася Центральна Рада, будучи сама не в силі спинити й відперти навалу большевиків. Таким чином сталося, що німці, для яких усі соціальні заходи соціалістичної Центральної Ради були аж ніяк неприйнятні, зробили тиск, тобто попросту вжили фізичної сили і молодий український революційний парламент розігнали. Водночас, у тому ж квітні 1918 року, відбувся й внутрішньоукраїнський переворот, наслідком якого владу в своїх руках зосередив гетьман Павло Скоропадський.

Не вдаючися тут в оцінку явища і не висловлюючи ані симпатій, ані антипатій, мусимо лише констатувати з усією тверезістю, що гетьманат був тоді єдино можливим позитивним виходом для України, що переживала такий критичний час. Те, що тодішні окупанти України підтримали гетьмана як носія потрібної їм на той час «твердої влади», те, що гетьмана оточили люди недостойні, своскорисні, різні кар'єристи й авантюристи, наслідком діяльности яких відбувалися славнозвісні операції так званих карних загонів по селах, зрештою й те, що в тих умовах Скоропадський змушений був іти на численні компроміси з окупаційною владою, як мусіли йти на компроміси з нею пізніше Гаха і маршал Петен, які в подібних умовах рятували чехів та французів, — усе це факти, що їх не можна і не треба замовчувати. Але так само не можна замовчувати й того позитивного, що принесла за короткий час свого тривання — від квітня до кінця листопада 1918 року — гетьманська влада: господарську стабілізацію, здійснення таких далекосяжних культурних заходів, як заснування Української Академії Наук та Українського Університету — при повному бойкоті з боку інтелігенції, яка вважала гетьманську владу за «реакційну», — далі рішучі заходи у створенні національних збройних сил і т. д. Насамперед же — гетьманська влада виступила відразу ж як безкомпромісова антибольшевицька сила і лишилася такою послідовною до кінця.

Як відомо, приводом до повстання Національного Союзу проти гетьмана, яке відбулося в погодженні з підпільними українсько-большевицькими чинниками, послужила ухвала гетьманського уряду про федерацію з майбутньою — небольшевицькою — Ро-

сією. Знов таки важко сказати, який вигляд би мала ця федерація і як взагалі уклався б розподіл сил і взаємин на території колишньої царської Росії, якби большевизм був тоді розгромлений і народи змогли б справді виявити свою ніким не гноблену волю. Історичним фактом, проте, є, що большевики перемогли, а в ході закріплення своєї влади винищили поступово всяку опозицію на місцях, в тому й числі й своїх учорашніх спільників у боротьбі проти гетьмана.

Сьогодні ми стоїмо на можливому порозі подій, що близько нагадуватимуть події 1917—1918 років. На випадок збройного конфлікту між вільним Заходом та большевицьким Сходом і розгрому большевизму наслідком цього конфлікту Україна може знов опинитися в полоні суперечних внутрішньополітичних концепцій, які, поборюючи одна одну, вкинуть цілий край у нову руїну. Довголітня еміграція, як видно, нічого не навчила представників тих угруповань, які й досі бавляться в «уряди» та «законні репрезентації» України, а групи нових емігрантів, що влилися в середовище старих, ще більше ускладнюють цей процес бродіння, вносячи в нього дальший хаос бо-

ротьби між собою різних «вождів» та «концепцій». Проте, люди доброї волі, тобто всі ті українці, яким ідеться не про вхоплення міністерського портфелю в майбутній самостійній Україні, а про дійсне визволення Батьківщини, повинні пам'ятати твердо одне: експериментування коштом новопродиваної братньої крові не повинне мати більше місця в умовах боротьби за вільну Україну, в умовах її здобуття й відбудови. Озброєні історичним досвідом, ми не маємо права витратити наші сили на безплідні докази того, яка з емігрантських груп репрезентує собою законну владу в Україні. Об'єднавши всі наші сили, ми повинні боротися за створення самих умов, за яких цю законну владу — незалежно від наших концепцій і особистих бажань — перебрав би той, кому вона належить за всіма Божими й людськими законами: сам український народ.

З цього погляду події 1917—1918 років можуть послужити нам дуже повчальним прикладом, — негативним або позитивним, залежно від того, що саме з історичного досвіду ми оберемо собі за дороговказ.

П. С.

Ярошева сім'я

(Спогад)

Село наше Макарівка Богодухівського району на Харківщині розташоване обабіч яру, що ген ховаючись між чагарниками та верболозом, ліниво повзе до Ворксли. На півдні села, зі сходу на захід, присіли, мов би подорожні на відпочинок, три могили: Турецька, Гостра й Розкопана, а за ними бережком різбився оборонний вал, споруджений турками в часи турецько-російської війни. Вискочать бувало Ярошеві діти на чолі зі старшим Андрійком — гайда до могили. А там урозбіг. Одні вилізують на Гостру могилу і дивляться, як Святий Петро кози гонить, інші на Турецьку могилу, щоб, як казав дідусь, ніжками подрібшити, — «хай знають бусурмани, що в нашій землі їм покою не буде». Зате Андрій любив ходити до Розкопаної могили. Вскочить до неї, — а вона величезна, ніби став висхлий, — і риється. Дивись шолом знайде, з якого потім птицю поїть або коням овес дає, а то і кусень від шаблі. Набридне бавитись — Андрій команду подасть:

— Ану, голопузі, додому! — і піднялась курява від дев'яти пар дитячих ніжок до самого Ярошевого двору.

Забіжать у двір, а батько їм прочухана:

— Все гарцюєте, а до господарства не привикаєте...

І дійсно таки, Тихонові Ярошу тяжкувато було вести господарку. Як не кажіть, 40 десятин землі, троє робочих коней, два лошаки, корова, телиця та ще й два бички, а помічників лише три з дев'яти. Самому старшому, Андрію, було 16 років. Та все ж таки старий Ярош з роботою порався заки зимою 1929 року не забрало його ГПУ, як запеклого куркуля, і посадило за ґрати Холодногорської тюрми.

Засумувала Ярошиха, як то раду з дітьми дати. А тут ще активісти хліб грабують, худобу розтягають. Таке лихо скоїлося, що й пригадати страшно.

-- На сумуйте, мамо, прийде весна, я сам піду в

район скаржитись — заспокоював Андрій матір. — Які ж ми куркулі?..

Та чекати на весну не довелося.

Однієї січної ночі 1930 року три підводи санок, переважаних людьми, увіралися з городу в двір Яроша. Це був сільський актив Макарівки на чолі з головою сільради Степаном Петровичем Сулименко, секретарем Герасимом Легейдою, активістами: Никифором Форостом, Корнієм Ковальовим зі своєю дружиною Параскою, Ягором Пащенком з сином Грицьком, Іваном Фомічом Пащенко з дружиною Оленою та декількома агентами ГПУ.

Першим проявив свою відвагу Степан Петрович. Він стрибнув з санок і, підскачовши до дверей, почав гаратати наганом. Перелякана Ярошиха запитала через вікно:

— Хто там такий?

— Відчиняй! — наказав голова сільради.

Ярошиха дверей не відчиняла. Налякані діти грюкотом збилися в кут печі. Сінні двері не витримали натиску плечей озброєних берданками активістів і з гуркотом повалилися в сні. Хатні двері Ярошиха відкрила сама. Оскаженілі активісти вскочили до хати і наказали Ярошисі як можна швидше збиратися й забрати з собою дітей.

На печі піднявся вереск. Озвірілий К. Ковальов та Н. Форост почали жбурляти з печі напівголих дітей, де з підлоги їх хапали інші активісти й тягли на двір до санок. Навантажені санки з Ярошевою сім'єю накрили токовою попоною і рушили в дорогу. Проїжджаючи повз клуню, Андрій зіскочив з санок та почав тікати. Не встиг заскочити до клуні, як за ним погнався Форост з Ковальовим. Впевнений в безвихідному становищі Андрій закричав на гвалт. Ковальов вхопив пучок житної соломи, зробив з нього наскоро перевесло і залягнув Андрію рота. В такому положенню мусив їхати майже до самого

двірця Хотьмежа, який знаходився від їхнього села понад 30 кілометрів. А там у вагони й вивезли на Сибір.

З початком літа 1931 року Тихон Ярош був звільнений з ув'язнення «за неіменієм доказательства», — де йому ставилося у вину користування двома десятинами землі і десятима робітниками, — повернувся додому. Голова сільради й каже:

— Може хочеш сім'ю свою мати коло себе? Вишли їй гроші — вона приїде. А довідку ми вже безкоштовно дамо.

Тихон був по добрих людях. Хто карбованець, хто левка. Сімени цього року сім'я повернулася з заслання без чотирьох дітей. Вони померли ще під час спорту на Сибір.

Згадалась з пам'яті тяжка втрата дітей, як і на Яроша спіткала нова, ще лютіша біда. В квітні місяці 1932 року серед білого дня ті ж самі авіаційні оточили десять дворів: Якова й Максима

Токарів, Якова Білика, Паші Легейди... а в тому числі і двір Тихона Яроша, забрали їх з сім'ями і вивезли в безвість.

Прийшла осінь. На їх поля гайворонням накинувся актив. Вони тягли майно та врожай чесних працівників, заохочуючи до грабунку й бідноту, як Сашка Козюберду, Ілька Швидкого з синами, Антіна Понеділка, Петра Криворотта та інших. Мовляв, дивись: я не сів і не косив — повну торбу напросив. Та ці високогуманні селяни не посміли й колоска чужого взяти. Всі вони вмерли голодною смертю 1933 року.

І ніби Божа кара за чесну поставу нашого селянства до приватної власності звалилася на голову тих хамів, які були ласі на чуже майно. Більша їх частина пішла протоптувати шляхи Далекої Півночі.

Так нищили наше селянство та ніколи і ніхто у світі не знищить його нахилу мати і володіти.

Назар Сулименко

Конференція Об'єднання Українців Федералістів Демократів в м. Мюнхені

25 квітня ц. р. в м. Мюнхені відбулася конференція Об'єднання Українців Федералістів Демократів (ОУФД). Прибувши з Канади голова ОУФД проф. Богатирчук зробив доповідь, в якій він змалював завдання і шлях роботи Українських Федералістів. Доповідач підкреслив історичну пов'язаність — культурну, економічну, релігійну — двох великих народів українського та російського.

«Лейт-мотивом» всіх виступів і, головним чином, у виступі голови конференції проф. Шідловського, —

був заклик до порозуміння з інакодумаючими українцями до утримання від гострих нападів на їх адресу та до обов'язкової толерантності. Взаємні образи та лайки в українському середовищі лише загострюють зброю нашого загального ворога — комунізму, принижують ім'я українця та послаблюють українську визвольну боротьбу», — сказав проф. Бойко. Конференція закінчилася співом українського гімну, який дружньо проспівали учасники конференції.

І. М.

Голоно чи стрижено, пане Гудим-Левковичу?

В ч. 9 «Бюлетеню УВР» було вміщено мого відкритого листа, як голови ЦБ УДС, до ЦК ОУФД у справі запрошення цим останнім п. Ю. Гудима-Левковича на свій з'їзд як делегата від УДС. В листі докладно з'ясовано неправність репрезентування п. Гудимом-Левковичем УДС, організація якої перебуває в Німеччині і жадних повноважень п. Гудимові-Левковичеві в цій справі не давала. В наступному числі «Бюлетеню УВР» — 10—11, за січень-лютий 1953 р., — вміщено й офіційну заяву ВК УВР у цій справі, де, по короткому виясненні її, сказано було наприкінці, що ВК УВР вважає «всю гумористичну історію з п. Гудим-Левковичем закінченою».

Звичайно, до цієї історії не варто було б більше повертатися, якби п. Гудим-Левкович, під'юджуваний бажанням сказати таки останнє слово у відомій анекдотичній концепції «голоно-стрижено», не виступив би тепер знов на сторінках «Східняка» в ч. 29, з 3. квітня 1953 р. з відкритим листом, в якому обвинувачує нас мало не в захопленні влади в УДС шляхом «путчу».

Що ж, нехай і «стрижено»! Обмежимося лише тут на маленькому зіставленні дат в інтересах тієї ж правди, незаплямлений борцем за яку виступає в Америці п. Гудим-Левкович.

На 20. грудня минулого року було призначено конференцію УДС з метою створення централі цієї організації та виборів її керівних органів. Серед інших членів УДС був повідомлений про це і п. Гудим-Левкович. Після довгої (і незрозумілої) мовчанки цей остатній раптом надіслав листа, в якому сповіщав, що мітична «централь УДС», яка нібито перебуває в Америці, виходить із складу УВР. Цікаво тут те, що лист датовано 16 грудня, а поштовий американський штампель на ньому — з 24 грудня. З якою метою п. Гудим-Левкович носив листа з таким важливим повідомленням у своїй кишені аж 9 днів, нехай, як хоче, пояснить, бо останнє слово ми переуступаємо йому. Нехай буде «стрижено»!

Володимир Василякий

До друзів і прихильників УВР!

Зібрані гроші в Німеччині просимо пересилати на адресу: München, Bayerische Vereinsbank, — Postscheckkonto 9785, für Bankkonto 408596.

З інших країн гроші пересилати через банк на адресу: München, Bayerische Vereinsbank, Bankkonto № 408596, або міжнародними поштовими купонами.

«БЮЛЕТЕНЬ» видає Виконавчий Комітет Ради Українського Визвольного Руху

Поштова адреса редакції: W. Solotareno, München 37, Postfach 19, Germany. Ціна 30 пф. (Preis 30 Pfg)